

Міністерство освіти і науки України

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти**

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**РОЛЬ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ В КОМПЛЕКСІ РУЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.**

_____ **Балко Кароліна Сергіївна** _____

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: Дошкільна освіта

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

Габода Є. Б.

(викладач)

Завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та
управління закладом освіти:

Біда Олена Анатоліївна

(доктор педагогічних наук, професор)

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти**

**Кваліфікаційна робота
РОЛЬ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ В КОМПЛЕКСІ РУЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV-го курсу

_____ **Балко Кароліна Сергіївна** _____

освітня програма: Дошкільна освіта

спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Науковий керівник: **Габода Є. Б.**

(викладач)

Рецензент: _____ **Йокоб Андрея** _____

*(Павлівна, викладач, директор Приватного закладу «Гімназія імені П. Каталін
Франгепан».)*

Берегове
2025

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

**Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatási Intézményvezetés
Tanszék**

**A NÉPI JÁTÉKSZEREK HELYE AZ ÓVODAI MANUÁLIS
TEVÉKENYSÉGEK SORÁBAN**

Szakdolgozat

Készítette: __Balkó Karolina__

IV. évfolyamos óvodapedagógia
szakos hallgató

Témavezető: __Gabóda Éva
(*adjunktus*)

Recenzens: __Jakab Andrea__
(*főiskolai oktató, A P. Frangepán Katalin Gimnázium igazgatója*)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
I.ТЕОРЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО НАРОДНИХ ІГОР, ЇХНЯ РОЛЬ У РОЗВИТКУ РУЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	8
1.1. Поняття та характеристики гри. Теорії ігор.....	8
1.2. Інтерпретація народної іграшки.....	11
1.3 Місце народної іграшки в діяльності дітей.....	13
II.ВИКОРИСТАННЯ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ В СУЧАСНОМУ ВИХОВАННІ У ДИТЯЧОМУ САДКУ. МІСЦЕ ТА РОЛЬ НАРОДНИХ ІГР У ЦИФРОВОМУ СВІТІ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	15
2.1 Роль народних іграшок у розвитку дитини.....	15
2.2 Класифікація народних іграшок.....	17
2.3. Інструментальні ігри серед народних ігор.....	21
2.4 Сучасна адаптація народних ігор у дошкільному вихованні.....	25
2.5 Порівняння народних і цифрових ігор.....	28
III.ПРАКТИКА ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ НАРОДНИХ ІГРАШОК В ДИТЯЧИХ САДКАХ БУДАПЕШТА „Mesepalota Tagóvoda” І ДЬЄРА „ Kovács Margit óvoda”.....	33
3.1. Умови та місця проведення досліджень.....	33
3.2. Методи дослідження.....	35
3.3. Результати порівняння досліджень, проведених у дитячих садках.....	37
РЕЗЮМЕ	54
РЕЗЮМЕ.....	56
Література	57
Додаток 1::	59
Додаток 2: Плани занять	62
Додаток 3: Фотогалерея дитячого садка-члена «Mesepalota Tagóvoda»	75
Додаток 4: додаток: фотогалерея дитячого садка імені "Kovács Margit	85
Додаток 5: таблиці	95

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	6
I.A NÉPI JÁTÉK ELMÉLETI MEGKÖZELÍTÉSE, A NÉPI JÁTÉK SZEREPE A MANUÁLIS TEVÉKENYSÉGEK SORÁN	8
1.1. A játék fogalma és sajátosságai. Játékelméletek.	8
1.2. A népi játékszerek értelmezése.....	11
1.3. Népi játékszerek helye a gyermeki tevékenységében.....	13
II.A NÉPI JÁTÉKSZEREK ALKALMAZÁSA A MAI ÓVODAI NEVELÉSBEN. A NÉPI JÁTÉKOK HELYE ÉS SZEREPE 21. SZÁZADI DIGITÁLIS VILÁGBAN	15
2.1 A népi játékok szerepe a gyermeki fejlődésben	15
2.2 A népi játékok és játékszerek osztályozása	17
2.3. Eszközös játékok a népi játékok sorában	21
2.4 A népi játékok modern adaptációja az óvodai nevelésben	25
2.5 A népijátékok és digitális játékok összehasonlítása	28
III.A NÉPI JÁTÉKSZEREK KÉSZÍTÉSÉNEK ÉS FELHASZNÁLÁSÁNAK GYAKORLATA A BUDAPESTI MESEPALOTA TAGÓVODÁBAN ÉS A GYŐRI KOVÁCS MARGIT ÓVODÁBAN.....	33
3.1. A kutatás körülményei és helyszínei	33
3.2. Kutatás módszerei.....	35
3.3. Az óvodákban végzett kutatás összehasonlítása eredményei.	37
ÖSSZEFOGLALÁS	54
PE3IOME	56
HIVATKOZOTT IRODALOM.....	57
1.sz. Melléklet:.....	59
2. Sz. Melléklet: foglalkozás tervezetek	62
3.sz. Melléklet: fotótár (mesepalota tagóvoda)	75
4.sz. Melléklet: fotótár (kovács margit óvoda).....	85
5.sz. Melléklet: táblázatok	95

BEVEZETŐ

Szakdolgozatom témájának címe A népi játékszerek helye az óvodai manuális tevékenységek sorában. Dolgozatomban részletesen vizsgálom a népi játékszerek szerepét az óvodai manuális tevékenységek sorában, valamint kiemelve azokat az előnyöket és lehetőségeket, amelyeket ezek a hagyományos játékok nyújthatnak a gyermekeknek az óvodai környezetben történő fejlődésük során.

A népi játékszerek, mint az óvodai manuális tevékenységek része, rendkívül gazdag lehetőséget kínálnak a gyermekek számára. Ezek a hagyományos játékok nem csupán szórakoztatók, hanem számos más szempontból is hozzájárulnak a kisgyermekek fejlődéséhez. A népi játékszerek különleges helyet foglalnak el az óvodai környezetben, mivel nem csupán a szórakozásra összpontosítanak, hanem egyidejűleg fejlesztik a motoros készségeket, a kreativitást, a szociális kompetenciákat és még számos egyéb fontos területet.

A téma aktualitását a 21. században tapasztalható digitalizáció adja. A digitális eszközök, térhódítása alapvetően átalakította a gyermekek játékélményeit és gondolkodásukat. A digitális eszközök, mint a telefonok, már kisgyermekkortól kezdve jelen vannak a gyermekek életében, ami azt eredményezi, hogy a népi játékok háttérbe szorulnak.

Meglátásom szerint fontos a népi játékszerek használata az óvodai manuális tevékenységek során, mivel ezek a hagyományos játékok számos előnnyel járnak a gyermekek fejlődése szempontjából. A modern digitális világ térnyerésével a gyerekek gyakran kapcsolódnak digitális eszközökhöz. Emiatt a természetes anyagokon alapuló kreatív tevékenységek háttérbe szorulnak. A népi játékok segítenek a gyermekeknek kibontakoztatni a motoros készségeiket, hiszen a fa puzzle-ok, kézi készítésű babák vagy építőjátékok a használata során fejlesztik a finom mozgásokat. Emellett a kreativitás és a fantázia ösztönzése is kiemelt szerepet játszik, amikor a gyermekek a hagyományos játékokkal szabadon alkothatnak és kifejezhetik magukat. A szociális kompetenciák fejlesztését is elősegíti, mivel a gyerekek közös játék során megtanulnak együttműködni, kommunikálni és játékokat, vagy részfeladatokat megosztani egymással. Ezen túlmenően, a kulturális érzékenység kialakítása is fontos szempont, hiszen a hagyományos játékok által a gyermekek megismerhetik és tisztelhetik más kultúrák értékeit és hagyományait. Másrészt fontos szerepe van a gyerekek fejlődésében a konfliktusok kialakulásának. Ezen konfliktusok a technológia világában más formában, vagy egyáltalán nem jelennek meg.

Mindezen előnyök mellett a népi játékoknak problémamegoldó képességeket fejlesztő hatásuk is van, mivel a gyerekeknek szabadon kell gondolkodniuk és kreatív megoldásokat találniuk a játék során. Ezáltal a népi játékeszközök integrálása az óvodai manuális tevékenységekbe nem csupán szórakoztató, hanem hatékony módszer is a gyermekek sokoldalú fejlődésének támogatására a digitális világ dominanciájában.

A dolgozatom célja az, hogy rávilágítsak a népi játékszerek integrálására az óvodai manuális tevékenységekbe. Megmutatom, hogy milyen sokrétű fejlődési lehetőségekkel biztosítják a gyermekek számára a digitális világ kihívásaival szemben. További célom annak bemutatása, hogy a népi játékszerek készítésének milyen hatásai van a gyerekek kreativitására, fejlődési ütemére és játéktevékenységükre két eltérő óvodai környezetben, ami jelen esetben egy fővárosi és egy vidéki intézmény. Az irányított tevékenykedtetés, a gyermekek megfigyelése és az összehasonlító elemzés módszerei révén átfogó képet kaphatok arról, hogyan hatnak a különböző környezeti tényezők a gyermekek alkotómunkájára, eszközhasználati szokásaikra és kreativitásuk kibontakozására.

Dolgozatom megírásához a szakirodalmak közül főként *Lázár Katalin* művei segítettek, „*Népi játékok*” című könyvéből a népi játékok pedagógiai szerepét és osztályozását emeltem át, különös tekintettel a manuális készségek fejlesztésére, valamint *Stark Gabriella*: „*Játékpedagógia és játékmódszertan*” művéből a játékok elméleti megközelítését, és a szabad játék fejlesztő hatását dolgoztam fel. *Benedek Krisztina és Sándor Ildikó Útravaló*: „*A néphagyomány közvetítésének módszerei az óvodában*” c. könyve alapján a népi játékok nevelésbe való beépítésének gyakorlati módszereit ismertetem. Továbbá felhasználtam *Kolosai Nedda - M. Pintér Tibor*: „*A gyermekkultúra jelen(tőség)e*”. című könyvét, amelyből a népi játékok napjainkban való felhasználását a digitális játékokkal szemben gyakorolt hatását dolgoztam fel. Végül *Pupekné Klincsek Veronika*: „*Milyen hatással van a 4-6 éves gyermekekre a népi játékok készítése*” című tanulmányából a népi játékszerek készítésének technikai sajátosságait és kulturális jelentőségét emeltem ki.

E szakirodalmak segítségével komplex képet tudtam alkotni a népi játék óvodai alkalmazásának jelentőségéről a mai digitális környezetben.

I. A NÉPI JÁTÉK ELMÉLETI MEGKÖZELÍTÉSE, A NÉPI JÁTÉK SZEREPE A MANUÁLIS TEVÉKENYSÉGEK SORÁN

Ahhoz, hogy megfelelően értelmezzük a játék fogalmát, és megértsük annak szerepét a gyermek fejlődésében, szükséges egy alapos elméleti és gyakorlati megközelítés. Az emberi faj már az őskortól fogva ismeri a játékot, és az őseink, habár nem volt tudatában ennek, mégis játszott. A játék során felfedezéseket tett és új ismereteket szerzett, anélkül, hogy tudatosan tanult volna. A játék tehát lehetőséget teremtett az őseink számára a tanulásra és információgyűjtésre. A játék volt az elsődleges eszköze a tudás megszerzésének, még a tárgyak és írás megjelenése előtt. Az őseink számára nem volt szükség olvasási képességekre ahhoz, hogy új dolgokat tanuljon, a játék önmagában elegendő volt ehhez. Ebből következtethetünk arra, hogy a játék bármilyen tanulási folyamatot megelőző, szórakoztató tevékenység. Az idők során, az őskortól kezdve az ókorig, a középkoron át a legújabb korokig, számos tudós és nép próbálta megfogalmazni a játék definícióját. Bár vannak közös vonások a különböző definíciókban, minden egyes megközelítés kissé eltér egymástól. Így tehát minden egyes egyéni értelmezés alapján a játék egyedi tevékenység, és mindenki más szemszögből közelíti meg ezt az élményt (Dombi - Babics, 2013).

A népi játékok, mint kulturális örökségünk része, rendkívüli módon tükrözik az adott közösség életét és hagyományait. Az elméleti megközelítés ezen játékok mögött nem csupán a szórakozás vagy a múlt nosztalgiájának kutatása, hanem egy olyan komplex rendszer feltárása, amely szervesen kapcsolódik a manuális tevékenységekhez és a kulturális identitás ápolásához. A népi játékok kulturális kontextusban való elemzése során előtérbe kerül azok szerepe a helyi identitás megőrzésében és továbbadásában. Ezek a játékok nem csupán egyszerű szórakozási formák, inkább évszázadokon átívelő hagyományok, melyek a közösségek értékrendszerét, történelmét és mitológiáját hordozzák magukban. A játékok által közvetített üzenetek, szimbólumok és narratívák révén az emberek kapcsolatba lépnek az őket körülvevő környezettel és egymással. A népi játékoknak tehát nem csupán múltidéző, hanem aktív szereplői is lehetünk a jelenben és a jövőben. E játékok mélyebb megértése és értékelése nem csak egy kulturális kincs megőrzését jelenti, hanem egyúttal olyan eszközök felfedezését is, melyek hozzájárulhatnak a személyes, szociális és kulturális fejlődésünkhöz (Lázár, 2017).

1.1. A játék fogalma és sajátosságai. Játékelméletek.

A „játék” szó többféle jelentést hordoz magában. A játék nem egy kényszerből végzett tevékenység, hanem a gyermek belső motivációjából származik. A gyermek a játék segítségével fejezi ki önmagát, kielégíti kíváncsiságát, vagy akár játssza el bánatát is. Minden játék, amit a gyermek játszik, összhangban van életkori sajátosságaival, így a játékok sokfélesége és fejlődése párhuzamosan zajlik a gyermek saját fejlődésével (Dombi-Babics, 2013).

A köznyelv a játék fogalmát széleskörűen értelmezi: „a gyermeknek időtöltésül, szórakozásképp végzett szabad tevékenysége” (Lázár, 1997:19).

A játék meghatározása összetett feladat, mivel számos tényezőt kell figyelembe venni azon túl, ami elsőre eszünkbe jut. A játékot különböző nézőpontokból már széleskörűen elemezték. Ennek eredményeként sok nézőpont alakult ki a játékokról és annak az emberekre való hatásairól.

A játék szó jelentése a mindennapi életben is sokféle értelmezést kap:

- A játék szóval tevékenységet, még hozzá igen sokféle cselekvést jelölünk.
- A játék szó, az eszközként használt tárgyat is jelenti
- Játék szóval jelöljük a mindennapi élet számos megnyilvánulási formáját is: vígjáték, színjáték, valaminek van „játéka” stb. (Kovács - Bakosi, 1995: 41).

Manapság egyre többen hangsúlyozzák a játék jelentőségét. A játék mindennapi életünkben elterjedt jelenség. „Huizinga szerint a játék nélkül nem valósulhatna meg előrelépés sem a törzs-, sem az egyedfejlődésben” (Stark, 2016: 12).

A gyermek szabad akaratára épül, benne és általa jut önkifejezésre legtipikusabban és legsokoldalúbban, miközben ezt örömmel kíséri. A játék konkrét, következmény nélküli, gyakorlati tevékenység, amelyben a gyermek személyiségének a környezethez való viszonya tükröződik vissza. A játék tükör, amely sajátosan adja vissza a felnőttek világából való benyomásokat, élményeket (Horváth, 2007:5). A játszóképesség tehát hatalom, erő és fejlődési lehetőség. A játéknak a pedagógiában betöltött szerepe igen jelentős, hiszen többek között oktat és képességeket fejleszt (pl. oktató- és sportjáték), nevel (pl. drámajáték), pihentet, felüdít, szórakoztat (pl. mozgásos játék, táblás játék). A játék magától kifolyólag vonzó és érdekes. A gyerekek mindig belső indíttatású törvények alapján kezdenek el játszani, mindig azt keresik, amit elképzeltek. Azonban a játék érdekességét jelentősen fokozhatja a felnőtt jelenléte, aki új szavakkal, tárgyakkal, mondókákkal, versekkel vagy szabályokkal gazdagíthatja annak tartalmát. Ezáltal növeli a gyerekek érdeklődését, kreativitásukat és addig játszanak vele, amíg maguknak is érdekessé válik. Az öröm megtapasztalásának lehetőségét jelenti maga a játékautó ismételt tologatása, lökdösése,

ütögetése. Nem csupán a mechanikus ismételt mozgást figyelhetjük meg, hanem az alkotását is. A gyermek létrehozza saját kis mozdulatsorozatait, kipróbálja azokat, és egyúttal funkcionális céllal is alkalmazza őket, például, ha egy doboz megütögetése hangot eredményez. Mindezek örömforrást jelentenek számára. A mese ugyanúgy, mint a játék, boldogságot okoz. Mindkét tevékenység esetében hiányzik az oktatási szándék. A játék során a gyermek fizikai mozgásával kiegészíti saját gondolatait, ahogy tárgyakat rak össze vagy tovább mozgat. A mesehallgatás során a gyermek képzeletét a mesélő felnőtt irányítja, vagyis a gyermek alkotja meg képzelete képeit, amelyek válaszként szolgálnak a hallott történetre (Zilahi , 1996).

A játék sajátosságai a következők: először is, a játék olyan tevékenység, amelyet a gyermekek szabadon választanak. Örömet okoz nekik, és céltudatos, mivel komolyan veszik. A fiktív világban egy játékos " mintha-élmény " van, ahol a tárgyakat és eszközöket a reális tulajdonságaiknak megfelelően használják. A játék végeztével azonban a tárgyak visszakerülnek eredeti nevükre és rendeltetésükre. Ezt a játékot utánpótlás és játékoság kíséri (Stark, 2016).

Számos tudományág, köztük a filozófia, a pedagógia, a természettudományok, az informatika, a pszichológia és a szociológia vizsgálta és vizsgálja a játék és a személyes fejlődés közötti kapcsolatot, valamint az oktatásban betöltött szerepét. Különböző területek alakultak ki, köztük a játékpszichológia, a játékpédagógia, a játékdiasztika és a drámajáték, amelyek mind a játék különböző szempontú vizsgálatára összpontosítanak. Mivel a különböző tudományágak különböző szemszögből közelítik meg a témát, nem meglepő, hogy eredményeik eltérnek egymástól. Comenius, Rousseau, Froebel és Schiller egyaránt hangsúlyozta a játék fontosságát. Az egyes játékelméletek főként a 19. és 20. században alakultak ki. Spencer „erőfelesleg-elmélete”, Lasarus „üdüléselemélete”, Gross „előzetes gyakorlás elmélete”, Stenly Hall, biogenetikai elmélete” a játéktevékenység okának vizsgálatából született. A modern játékelméletek, a reformpedagógiai irányzatok, a gyermektanulmányok játékról vallott tanításai, J. Piaget, H. Wallon, Vigotszkij, Freud, J. Moreno, Mérei F., Wargha I., Ney F., Peres S., Exner L., Nógrádi L., Nagy L., A. N. Leontyev, Sz. L. Rubinstein, D. B. Elkonyin munkáiból ismertek (Horváth, 2007; old: 3). A játék szorosan kapcsolódik az érzelmekhez, valójában annak egyfajta tevékenysége, amely teljesen leköti a gyermeket. A játék lényege annak menetében rejlik, nem feltétlenül a győzelem a fontos, hanem maga az élmény. Lev Szemjonovics Vigotszkij nagy hangsúlyt fektetett a gyermek lelki és mentális fejlődésére, és megfigyelte, hogy a játék nemcsak az iskolába való átmenetnél fontos, hanem áthatja a tanuló minden tevékenységét. Véleménye

szerint a játék iskolás korban sem hal meg, hanem átjut a valóság viszonyaiba (Alekszandrov, 2015).

1.2. A népi játékszerek értelmezése

A néprajz területén kihívást jelent a "játék" szó pontos meghatározása, főként a rítussal és a munkával való összehasonlítás révén. A munka olyan tevékenység, amely szükséges a megélhetéshez, tehát gyakorlati kötelességgént értelmezhető. A rítusok pedig a közösség és a társadalom íratlan szabályaihoz kapcsolódnak, amelyeket a csoporttagoknak be kell tartaniuk, ezért morális kötelességnek tekinthetők. Ezek a szabályok változnak minden közösségben (Lázár, 1997).

Vannak olyan játékos cselekmények, amelyek szinte nem igényelnek semmiféle „felszerelést”. Ugyanakkor egy részénél szükség van bizonyos eszközökre, tartozékokra. Ezek funkciójukat tekintve többnyire megkülönböztethetők, de sokszor keveredhetnek a fantázia és a szükség hatására (Farkas, 2021).

A népi játékeszközök olyan eszközök, melyeket hagyományokra építve készítenek természetes anyagok felhasználásával, és ezeket a gyerekek játékuk során használják. Ilyen természetes anyagok például a termések, kavicsok, ágak, botok, levelek, vagy akár a víz is. Ezen kívül az eszközök készülhetnek más anyagokból akár fémből is. A játékeszközöket lehet csoportosítani a gyerekek neme szerint, például fiús vagy lányos játékok, továbbá játéktípusok szerint, anyagok vagy akár a játék helye szerint is, mint például a kültéri vagy benti játékok színterei (Dombi- Babics, 2013).

Sokszor előfordul, hogy összekeverjük a játékszereket a játékeszközökkel, pedig nem ugyanazt jelentik. Érdeemes tisztázni a különbséget köztük. A játékszerek kifejezetten azért készülnek, hogy a gyerekek játsszanak velük – ez a fő céljuk. Minden olyan tárgy, ami a gyerek látóterébe kerül vagy amit el tud érni, és játékra ösztönzi, játékszernek számít. A játékeszközök ezzel szemben inkább olyan dolgok, amelyeket a gyerek a játék során használ – lehetnek ezek különféle tárgyak, anyagok vagy eszközök is.

Érdekes megfigyelni, hogy számos játékeszközt fel lehet használni játékszerként, míg fordítva ez nem mindig igaz. Például egy fa golyó nem feltétlenül integrálható a gyermek játékába, hacsak nem azt a konkrét játékot játssza, amire az adott eszközt tervezték.

Mind a játékszerek, mind a játékeszközök esetében elvárható, hogy könnyen tisztíthatóak és vonzóak legyenek, megfeleljenek a gyermek életkorának sajátosságainak, felkeltve a kíváncsiságát és ösztönözve arra, hogy játsszon velük. A tartósság szempontjából is fontos,

hiszen a gyermeket szomorúság érheti, ha elveszíti a kedvenc játékát, vagy ha az a kezében megsérül. Ilyen esetekben fontos hangsúlyozni a gyermeknek, hogy a játékok arra vannak, hogy velük játszunk és ha mégis tönkre mennek, megpróbálhatjuk megjavítani, azonban ha ez nem sikerül, el kell tőlük búcsúznunk (B. Méhes , 1993).

A játékszerek önmagukban alkalmasak a játékra, mint a játék-cselekmény elengedhetetlen kellékei. Ezek konkrét dolgok (például élőlények, tárgyak vagy építmények) kisméretű utánzatai lehetnek. Ide tartoznak olyan játékok, mint a homokvár, házmodell, bababútorok, állatfigurák, valamint gyakran előfordulnak ismert használati tárgyak játékmásolatai. Ezeket kifejezetten játék céljából tervezték és készítették.

Ugyanakkor a játékszerek lehetnek szimbolikus kellékek is, melyek eredetileg más célt szolgáltak, de valamely hasonló tulajdonságukból adódóan jelképes kellékeknek is megfelelnek. Ilyen például a rongydarab, amely öltözetként funkcionálhat, a karó, amely kardként szolgálhat, vagy a seprű, amely paripaként. Ezeket a dolgokat a képzelet ereje teszi fontos játékelemmé.

A régi időkben a népi játékszerek számos módon készültek. Gyakran egyszerűen a „természet ajándékaiból” készültek, mint például fű, levél, ág, virág, termés, agyag, homok, kő stb. Ugyanakkor egyszerű használati tárgyak is alapulhattak a játékoknak, például karó, edény, rongy, zsineg, tészta, hulladék stb. Ritkábban (még a középfő- és újkorai gazdagok körében is) készültek kifejezetten játék céljára tervezett tárgyak, amelyek laikus alkotók vagy kézművesek által is elkészülhettek (baba, labda, kocsis, játékbútor, síp, kereplő, kolomp stb.). A „sorozatban gyártott” játékok lehetnek a középfőkorai vásárokon, de igazán a 19. század közepétől váltak népszerűbbé, főleg a nemesség és a városi-vidéki polgárság körében, akár státuszszimbólumként (Farkas, 2021).

A falusi életben nem szoktak gyárban gyártott játékokkal játszani. Ehelyett a gyerekek maguk készítik el a kívánt, vagy szükséges játékokat, gyakran olyan alapanyagokból, amelyek otthon megtalálhatók. A gyerekek mindenféle alakú és anyagú tárgyat képesek átváltoztatni játékká, ha úgy látják, hogy az alkalmas rá. Ebben a kreatív folyamatban mind az akkori, mind a mai gyerekek egyaránt jártassak. Fantáziájuk segítségével mindennapi tárgyakat varázsolnak játékokká, beleértve a természetes anyagokat is (Beerné Sánta – Szappanos, 1991).

A játékszerek vagy eszközök lehetnek jelképesek is. A kavics drágakő helyett, a bot lándzsa helyett, a koszorú vagy csákó pedig tisztséget jelölő kitalált jel, vagy valamely tér (építmény) kijelölésére is szolgálhatott. Ezen kívül lehetett akár spirituális jelzés is, ahol a képzelet pótolta a hiányzó „felszerelést”. Ebben segíthetett a mozdulatos utánzás

(pantomim) vagy a kölcsönös megállapodás. Az öltözködés-mozdulatok például jelezhetik a palást vagy korona felvételét, a vívó-mozdulat pedig a fegyver „látszólagos jelenlétét”. A közösségi szokások mímelt viselkedése is utalhatott konkrét szituációkra, például (munkára, leánykérésre, lagzira, ünnepre, temetésre stb.) A játékok „tartozékai” vagy helyileg „szokásos-hiteles” fordulataik (koreográfiáik) is megjelenhettek a játékokban (Farkas , 2021).

1.3 Népi játékszerek helye a gyermeki tevékenységében

A játékosság, a játszadozás és minden ehhez kapcsolódó fogalom, például az alakítás, játék, produkció, szereplés, gyermekjáték, játékszer stb. összefoglalhatóan kifejezhető. Ezek a kifejezések eltérő és sokrétű tevékenységet takarnak, de közös gyökerüket osztják. A játék egy olyan egyéni tevékenységforma, amely végső soron a pszichikus funkciók összehangolását szolgálja, miközben az eredményességre törekvés kényszere nélkül történik. Ez az egyik legfontosabb örömforrás a gyermek számára. A játék nem csupán egy önálló tevékenység, hanem minden nevelő-fejlesztő munka része (Dsupin, 2010).

Ebből is látszik, hogy a felnőttek általában fontosnak tartják a játékot a gyermekkor kiemelkedő megnyilvánulásának, ugyanakkor felnőttként kissé meglepőnek vagy nevetségesnek találják, és "nagykorúságuk" mellett elnézően szemlélik. Azonban a játék és a játékosság alapvető fontosságú az emberi lét szempontjából, mivel a fejlődés során különböző játékossági formák felkészítenek minket az elkövetkező élethelyzetek megoldására, amelyek elkerülhetetlenek és megoldást igényelnek. A megoldások minősége nagyban függ az általunk kialakított készségektől, lehetőséget kínálva a sztereotip vagy eltérő válaszokra. Ez pedig kulcsfontosságú az életminőségünk, élhetőségünk és a maradandó pozitív életminőség kialakításában, amelyek nélkülözhetetlenek minden társadalmi környezetben (Dsupin, 2010).

A kézzel készített játékok különleges helyet foglalnak el a kreativitás világában és továbbra is divatosak népszerűek. Az egyik legegyszerűbben elkészíthető játék egy papírlapból vagy akár zsebkendőből készül. Régebben, a dédanyáink pillanatok alatt babát formáltak egy zsebkendőből, hogy megnyugtassák a gyerekeket. Néha a népi játékok elkészítéséhez még tűre vagy ollóra sincs szükség (Szkalarenko, 2009).

A változatos népművészeti alkotások, mint az óvodai pedagógusok nevelőmunkájának forrásai és eszközei, kiemelkedő szerepet játszanak a képzőművészeti nevelésben, segítve ezzel a gyermekek fejlődését. Az felgyorsult világban kreativitásra és nyitottságra kell

nevelnünk a gyermekeket, hogy képesek legyenek alkalmazkodni az új körülményekhez. Az új kihívások között gyakran hiányoznak elfogadható támpontok, ezért rendkívül fontos, hogy milyen élmények, hatások és tapasztalatok érik a legfogékonyabb korú gyermekeket. Az óvodai és alsó tagozatos nevelők felelőssége ebben kiemelkedő, hiszen ők vezethetik be a gyerekeket a természet, a természetes anyagok világába, sőt, segíthetik őket abban, hogy ne csak lássák és tapintsák ezeket az anyagokat, hanem aktívan dolgozzanak velük, készítsenek belőlük népi ihletésű játékszereket. Ezáltal fokozhatjuk az érdeklődést a természet, a növény- és állatvilág, valamint az ember és a természet közötti kapcsolat iránt (Csorba, 1988: 123-128).

Az óvodások számára a népi játékok készítése nem csupán manuális készségeiket fejleszti, hanem kreativitásukat és megfigyelőképességüket is fokozza. A játékkészítés során megismerkednek a természetes anyagok nevével, a színekkel és az arányokkal. Emellett az anyagokkal való munka nemcsak manuális fejlesztést jelent, hanem bővíti anyagismeretüket, segíti logikus gondolkodásukat, fejleszti esztétikai érzéküket, gazdagítja érzelemvilágukat és gyarapítja szókincsüket. Összességében tehát a népi játékok készítése számos területen fejleszti az alkotó gyermek teljes személyiségét. Az óvodákban azonban még nem elterjedt hagyomány ezeknek a játékszereknek a készítése (Csorba, 1988: 123-128).

A játékszerek fontos szerepet töltenek be a szocializációs folyamatban és a játéktevékenység során, mint a tárgyi kellékek. Fontosságuk abban mutatkozik meg, hogy egyrészt kézzelfoghatóvá teszik az olyan tudást, melyet másképpen nehezen lehet elsajátítani, másrészt pedig továbbítják a hozzájuk kapcsolódó elvárásokat, értékeket és normákat. Azok a cselekvések és üzenetek, amelyeket az eltérő játékszerek segítségével közvetítenek, konkrétan tükrözik a közösség és a társadalom értékrendjét és világképét, ami rendkívül fontos szociológiai, kulturális és társadalmi jelentőséggel bír (Kresz, 1948).

Az ismert környezeti anyagok felismerése különleges élményt nyújtott az óvodásoknak, és inspirációt adott nekik a kreatív munkához. Ezek az anyagok könnyen kezelhetők és megmunkálhatók, így az óvodások számára sem jelentenek kihívást. Emellett az, hogy ezek az anyagok ingyenesen elérhetők, fontos szempont, különösen az anyagi nehézségekkel küzdő családok számára, és nem terhelik tovább a környezetet sem. A népi játékszereknek megvan a helye és a jövője a modern világban is, és fontos, hogy mindent megtegyünk annak érdekében, hogy ezek a hagyományok és készségek továbbra is virágozzanak és fejlődjenek (Csorba, 1988: 123-128).

II. A NÉPI JÁTÉKSZEREK ALKALMAZÁSA A MAI ÓVODAI NEVELÉSBEN. A NÉPI JÁTÉKOK HELYE ÉS SZEREPE 21. SZÁZADI DIGITÁLIS VILÁGBAN

Ahogy általánosságban a többi játéknál elmondtam, mennyire fontos a gyerekek szellemi és társadalmi fejlődésében, ez a népi játékokra egyaránt igaz. (Lázár, 1997).

A játék során a gyermek kifejezi az érzéseit, és gyakran annak segítségével vezeti le az egész nap felgyülemlett stresszt. Emellett a játék lehetőséget nyújt arra is, hogy megjelenjenek olyan vágyai, amelyek a való életben nem teljesülhetnek. A társadalmi hatásnak köszönhetően a gyerekek be tudnak illeszkedni egy adott közösségbe, és szocializálódnak (Horváth, 2007).

2.1 A népi játékok szerepe a gyermeki fejlődésben

A népi játékoknak két fontos szerepe van: egy pszichológiai és egy társadalmi. A pszichológiai szerep azt vizsgálja, hogy hogyan hat a játék az egyénre, míg a társadalmi szerep azt kutatja, hogy a játék hogyan alakítja és befolyásolja a társadalmi kapcsolatokat.

A falusi közösségben született gyermekek más kisbaba kortól kezdve körül voltak véve népijátékokkal. A nagyszülők, szülők és idősebb testvérek bölcsődalokkal altatták, mondókákat mondtak nekik, miközben simogatták az arcukat, számlálták az ujjakat, csiklandozták a nyakukat, tenyerüket, hóna aljukat, tornáztatták, lábaikat lógáztatták, táncoltatták, tapsoltatták, és még sok más módon szórakoztatták őket. Ezeknek a játékoknak köszönhetően a gyermek megtanulta az alapvető testi határokat, valamint azt, hogy hogyan mozgassa és használja a testrészeit. Amikor a gyermek elkezdte felfedezni a falusi ház udvarát, a játék fontos szerepet kapott a környezettel való ismerkedéssel. A játékok által ismerkedett meg a környezetével, a tárgyakkal és az anyagokkal, például az agyaggal, a homokkal stb. Észrevétlenül tanulta meg, hogy melyik anyag mire való, hogyan kell velük bánni, és hogyan lehet őket formálni. Ebben a folyamatban természetesen a szülők és idősebb testvérek is segítségére voltak (Lázár, 1997).

„Az embernek szüksége van társakra, a társakkal való együttélés viszont azt jelenti, hogy alkalmazkodnunk kell egymáshoz, és be kell tartanunk az együttélés szabályait” (Lázár, 1997:21).

A játék társadalmi szerepe az összes csoportkultúrában megegyező, valamint legfontosabb célja egy olyan rendszer kialakítása és fenntartása, amely hatékonyan segíti az egyén beilleszkedését a kultúrába. Minden olyan mechanizmus fontos a falusi közösségek

számára, amely csökkenti az egyéniség és a kultúra közötti konfliktusokat. A falusi kultúrában számos eszme, intézmény és tevékenység rendelkezett ezzel a céllal. (Felföldi László et al., 1990). A játék szerepet játszik a szabályok kialakításban, amely elengedhetetlen része a közösségi viselkedésnek. Sem a szabályok, sem a közösségi normák nem veleszületettek, mindet meg kell tanulnunk. A játékokban különösen, mivel a játék közben gyakran van szükség a szabályok betartására és a közösségi együttműködésre. Ezáltal a gyerekek megtanulják, hogyan kell viselkedni a különböző helyzetekben, és hogyan kell együttműködni másokkal. A játék során megszerzett szabálytudatos és közösségi viselkedési minták később átívelnek a mindennapi élet más területeire is (Lázár, 1997).

Ha a népi játékok hagyományos funkcióit vizsgáljuk, észrevehetjük a múlt és a jelen jelentős különbségeit. A régi időkben ezek a játékok a természetes környezet részei voltak, és alapvetően szolgálták a játékosok tanulási és szocializációs folyamatait. Az elmúlt évtizedek azonban átalakították ezeket a játékokat, sokszor produktummá formálva őket. Természetesen számos játék továbbra is fennmaradt, főként azok, amelyekkel az óvodában találkoznak a gyerekek, ám ezek a már új struktúrát kaptak. A népi játékok nem csupán az élményt nyújtották, hanem egész gyermekkoruk során tanulási lehetőséget is biztosítottak. Az ölbéli játékok például már születésüktől kezdve segítették az énkép, a testtudat és az érzelmi stabilitás kialakulását. Később, amikor a gyermek már 3-4-5 évesen babával vagy más kisebb gyermekkel játszott, ezek a játékok átalakulva erősítették és gyakoroltatták a szülői gondozó és nevelő magatartást (Keszler, 1965).

Lázár Katalin szerint bár a mai kor embere talán kissé elavultnak érzékeli a népi játékokat, ezeknek mégis fejlesztő hatásuk van az óvodások képességeinek és készségeinek kialakítására. A népi játékok gyűjtésének egyik kiemelkedő alakja Kiss Áron, akinek 1891-ben kiadott "Magyar gyermekjáték-gyűjtemény" című könyve ma is óriási értékű gyűjteménynek számít. Ennek a kötetnek az alapján meríthettek ihletet Kodály és Bartók, akik nagy hatással voltak az óvodai nevelésre. Bár a zenei nevelés kiemelt szerepet kapott az óvodákban a népi játékok révén, fontos megjegyezni, hogy ezek a játékok sok más területet is magukban foglalnak, és széles körű fejlődést segíthetnek elő az óvodásoknál (Lázár, 2017).

A népi játékok fő pedagógiai célja azon tanulási folyamat biztosítása volt, amely a gyermekek fejlettségéhez igazodott és amelyet nem a szülők vagy a pedagógusok hoztak létre. Hangsúlyozza, hogy a népi kultúra aktív, cselekvő és teremtő jellegű, és rámutat arra, hogy mivel a gyerekek maguknak találták ki és alakították tovább a játékokat, olyan szinteket határoztak meg, amelyek megfeleltek számukra. Fontos megjegyezni, hogy bár

ezek a játékok a gyerekek által formálódtak, mégis rendkívül gazdag pedagógiai eszközök lehetnek a szülők és pedagógusok irányításával. Ugyanakkor ez egy igen nehéz feladat, mivel sok évtizeden át a pedagógiai funkció nem járt élen, ha a népi játékokról volt szó (Lázár, 2002).

Hein Retter arra hívja fel a figyelmet munkájában, hogy a legideálisabb játékteret olyannak kell elképzelni, ahol a gyermek könnyen és kényelmesen mozoghat. Fontos, hogy a környezet gazdag legyen a különféle ingerekben, és mindenféle játékeszközzel és játékszerrel legyen ellátva. Ennek köszönhetően a gyermek képes lesz kifejezni önmagát és kiélheti belső késztetéseit játékán keresztül. A játék olyan tér, ahol a tanulás számos látható és láthatatlan formában történik (Retter, 1988).

Az óvodáskorú gyerekek számára a játék az egyik legfontosabb tevékenység. Azonban a mai kor játékszerei mellett kiemelten fontos, hogy a gyermek saját maga által készített játékszerekkel is játsszon. Ezeknek készítése során a gyermek finommotorikája fejlődik, javul a figyelme és jobban koncentrálni tud az adott tevékenységre. Ezen kívül figyeli az óvónő beszédét, cselekedeteit, és megtanul türelmesnek lenni, csendben dolgozni, valamint segíteni társainak. Az óvónő feladata az, hogy segítse a harmonikus személyiség kialakulását, akik összhangban vannak önmagukkal, társaikkal és az életkorukhoz mértén megfelelő tudással rendelkeznek. Emellett fontos, hogy hagyományainkat és népművészetünket átadja a gyerekeknek, és időről időre táplálja ezeket az értékeket. Így megismeri a körülötte lévő anyagokat, azoknak a tulajdonságait és természeti elhelyezkedésüket. Számukra nem okoz nehézséget valamit megjavítani, vagy akár egy másik játékszert újra gondolni.

A játékszerek készítése során a gyerekek megismerkednek a folyamatok lépéseivel, és a játék egyfajta munkafolyamattá alakul át számukra. Az elszántság és az öröm érzése áthatja, amikor elkészít egy játékeszközt, és nagy boldogsággal játszik vele (Klincsek, 2016).

2.2 A népi játékok és játékszerek osztályozása

A gyerekek játékában nem csak az egyszerű játék iránti vágy húzódik meg, hanem sokszor ennél több is – például az is, hogy milyen céllal játszanak. A játék nem csak örömforrás, hanem segíthet a feszültség levezetésében is, sőt, komoly belső élményt jelenthet, amit a gyerek tudatosan is megél. Ahhoz viszont, hogy a játék igazán kibontakozhasson, több feltételnek is teljesülnie kell. Ezek közé tartoznak a belső (szubjektív) és a külső (objektív) körülmények egyaránt.

Az óvónők felelőssége, hogy gondoskodjanak ezeknek a feltételeknek a biztosításáról a gyermek számára. A szubjektív feltételek közé tartozik a gyermek egyénisége, tudata és érzései, hogy biztonságban érezhesse magát játék közben. Fontos, hogy a nevelő személyisége olyan legyen, akiben a gyermek megbízhat, és akivel szükség esetén részt vesz a játékban, még fokozva annak izgalmát. A megfelelő légkör is kiemelkedő fontosságú, hogy a játék könnyen kibontakozhasson, és az élmények kielégítőek legyenek. A tárgyi feltételek, vagyis az objektív körülmények az alapokra összpontosulnak. hogy a gyermeknek legyen elegendő ideje és helye a játékhoz, és ne szenvedjen hiányt a játékeszközökből sem. Az elegendő idő biztosítása lehetővé teszi a gyermek számára, hogy újra élje és feldolgozza az összegyűjtött élményeket, valamint alkothasson valami újat, vagy befejezze a félbe maradt játékot. A helyiség megtervezett elrendezése lehetővé teszi, hogy a gyermekeknek elegendő hely álljon rendelkezésre a mozgásigényük kielégítésére, és hogy zavartalanul tevékenység folyhasson (Stark, 2009).

A népi játékok kategóriájának rendezése és osztályozása már korai időktől fogva kutatások tárgyát képezi, azonban ezt a feladatot sikerült megnehezíteni az összefüggő tényezőtől. Az egyik, hogy a társadalomtudományok mindeddig nem dolgoztak ki olyan módszert, amely segítségével megbízhatóan és eddig lehetne tanulni osztályozni a verbális elemekből és a nem verbális elemekből felépülő akciókat. Másrészt a népi gyermekjátékok osztályozása sajátos kihívást jelent, mivel a hasonló tartalmak és a különböző formák által alkotott hatalmas halmaz átláthatatlannak tűnt, bármilyen rendszeralkotási kísérlet esetén. Ennek ellenére voltak és vannak próbálkozások az osztályozással, ám ezek eddig nem váltak elfogadott módszerré. (Felföldi László et al., 1990).

A játék fontos eszköz a nevelésben, a szabadidő hasznos eltöltésében és a szórakozásban. A játék funkciója napjainkra számos módon differenciálódott. Attól függően, hogy milyen célra szolgál, sokféle csoportosítás létezik. A népi játékok körében megkülönböztethetünk eszközös játékokat, mozgásos játékokat, párválasztó játékokat és szellemi játékokat. Az eszközös játékok közé tartoznak a tárgykészítő játékok, az eszközös ügyességi játékok és a sportszerű népi játékok (Bíró, 2017).

A mozgásos játékoknak négy típuscsoportját különböztetjük meg. Az az ölbeli gyermek játéka, melynek sajátossága, hogy minden egyes játékhoz szervesen kapcsolódik a mozgás, az érintés és a mozdulat. Ezáltal észrevétlenül tanítja meg a gyermeket az egyszerűbb és összetettebb mozgásokra, az erőnek és képességeinek maximális kihasználására, a fegyelemre és a türelemre. Az ölbeli játékok és a gyermek első társas játékaik közé tartoznak a tenyeresdik, tapsoltatók, hőcögtetők, hordozók, lovagoltatók, ujjiolvasók, kézcsipegetők,

arc simogatók, ököl ütögetők, döntögetők, hajtogatók, láblóbálók, lóbálók, hempergető, altatók, jártatók, párkeresők, fogócskázók (Falusi, 2016).

A második típuscsoportba sorolhatók a különféle ügyességi és erőnléti játékok. Ebbe a kategóriába tartozik talán a legváltozatosabb és legismertebb játék, az ugróiskola, melyet régebben sántikának vagy icázásnak is neveztek. Ennek a játéknak a lényege az volt, hogy a játékosoknak meghatározott sorrendben, szabályok szerint kellett végig haladniuk a földre rajzolt kockákon, általában úgy, hogy egy lábon szökdelnek (Bíró, 2017).

A negyedik csoportba tartoznak a különféle vonulások, melyek a játék, szokások, rítusok és ünnepi szórakozási formák között határesetnek érvényesek. Ezekben a játékokban a lényeg az, hogy a résztvevők végig menjenek a falun, itt nincs meghatározott tánc lépés vagy csattanó, az a cél, hogy az egész falu lássa az ünneplőbe öltözött lányok vonulását. Két legkedveltebb formája a kanyargó és a rétes járás. A párválasztó játékok közé tartoznak a párválasztó körjátékok, amelyek általában a kisebb-nagyobb lányok szabadban töltött szórakozása. Ezekben az a különleges, hogy a középen álló lány kivel cserél, kit választ. A leánykérő játékok pedig általában a nagyobb, 10-12 éves lányok köreiben volt elterjedt. A kérőt ebben a játékban a lányok személyesítik meg. A párválasztó társasjátékokban az eladóban lévő lányok és a házasulandó legények vesznek részt. Ennek eredménye rendszerint a legények és a leányok párosítása. Az utolsó típuscsoportba a szellemi játékok tartoznak, amelyek az azt játszóknak találékonyságán, értelmességén és fogékonyságán alapulnak (Felföldi László et al., 1990).

A játékszerek sokféle változatát, formáját és csoportját megfigyelhetjük, ami tükrözi a játékszerek különböző felosztási kísérleteit. Ezen belül megkülönböztethetünk elsődleges játékszereket, amelyeket gyárakban készítenek. Másodlagosakat, amelyek alkalmi, élő vagy éppen ideológiai alkotások. A pszichológusok általában szilárd és változó szerkezetűekről beszélnek, mint például a homok vagy a sár, míg a német kutatás inkább az etnográfiai, antropológiai és kulturálisokról. Azonban már a század elején Gabnay Ferenc is fontos szempontokat állapított meg a játékszerek felosztásában (1904: 142). Megkülönböztette az önállókat, melyek egy meghatározott játék eljátszására szolgálnak, valamint ezzel ellenben, úgynevezett utánzó játékszereket, melyek egy használati tárgy másolatai, utánzatai. Ez a felosztás szoros kapcsolatban áll az alkalmi és játékokkal, bár Gabnay nem utalt erre. Az önálló játékszerek természetnél fogva csak egy meghatározott játékeseményre használhatók (több különböző zúgattyúk, bűgók), más célra nem alkalmazhatók. Az utánzók viszont különböző játékeseményekben és folyamatokban használhatók, szabadon variálhatók mindaddig, amíg nem sértik meg az általuk utánzott tárgy jelentéstartományát. Az utánzó

játékszerek kizárólag szerepjátékokban fordulnak elő, mivel az utánzott tárgyhoz és annak használatához szerepek is tartoznak. Ezeknek a szerepeknek a figyelmen kívül hagyása értelmetlenné tenné magát a folyamatot. Így például a kukoricacsutkából készült ökrösszekérhez hozzátartozik a "gazda", a különböző anyagokból készült állatokhoz a "pásztor", a babához pedig az "édesanya". Mindezekből kirajzolódik a játékszerek szerepe a szocializáció folyamatában, valamint a játékfolyamatok rendszerszerűsége.

Ha a különböző társadalmi rétegekhez tartozó gyermekek játékszereit vizsgáljuk, tovább gazdagíthatjuk és pontosíthatjuk a képet a tevékenység jellegéről és szerepéről. Ezek a különbségek még markánsabbak lehetnek, ahogy közelebb kerülünk a jelenhez, bár napjainkban egyre inkább uniformizálódik a játék kínálata. A századfordulón élő parasztgyerekek kezén rendszerint kevesebb volt a gyártott, városi eredetű játékszer. Ők inkább saját készítésű vagy természetes anyagokból fabrikált játékokat használtak, melyeket ők maguk, vagy szüleik, testvéreik készítettek el. A városi, gyártott játékok általában a polgári értékeket célozzák meg, főként a városi gyermekek számára készültek, tükrözve a polgári középosztály értékrendjét és világképét. Így természetesen alkalmatlanok arra, hogy a falusi gyermek életébe beilleszkedjenek, életére, szemléletére hatással legyenek. E megállapítás másik oldala, hogy a hazai játékszergyártó ipar mennyiségileg sem állta a versenyt, nem volt képes minden igényt kielégíteni. Magyarországon a játékszerek gyártásának volumene meg se közelítette a németországi, nürnbergi iparágát. Háziipar, azaz eladásra termelő, paraszti eredetű gyártás vagy nem volt Magyarországon, vagy olyan fejletlen volt, hogy soha nem tudott igazán érvényesülni (Kresz 1948: 10). Néhány vásáron, piacon vagy búcsún persze lehetett különböző termékeket vásárolni, de ezek sem mennyiségükben, sem minőségükben nem voltak képesek hatást gyakorolni a falusi gyermekek játékaira. Arról sem szabad elfeledkezni, hogy a falun és a városon belüli ajándékozási szokások is különböznek egymástól. A falusi gyermekek szinte sohasem kaptak városi boltokban vásárolt termékeket. Mindez persze nem zárja ki, hogy ne lett volna kölcsönhatás a városi és falusi játékszerek, játékkultúra között, főleg a városból a falura a kapcsolatokon keresztül. Ezek az összefüggések azonban néprajzi eszközökkel alig tárhatók fel, inkább csak a tendenciák rögzíthetők. Azt viszont megállapíthatjuk, hogy a 20. század első felében megtalálható falusi játékszerek minden lehetséges hatás ellenére sajnos, öntörvényű, belső fejlődésen alapuló világot mutattak (Kresz, 1948).

Játékszerek és játékeszközök lehetnek természeti tárgyak is, csak minimálisan kell átalakítani, például fűvet, falevelet vagy a virágokat. Egy másik csoportot alkotnak az eszközök, az eredetileg más célra készült tárgyak a játékban új funkciót kapnak: például

szőlőkarót használnak botos játékokhoz, kötelet az ugrókötelezéshez, kerékabroncsot az abronchajtáshoz stb. A harmadik csoportba pedig azok tartoznak, amelyek ezen játékeszközként készültek, mint például a tökmalac vagy a facsiga (Kresz, 1948).

2.3. Eszközös játékok a népi játékok sorában

Ebbe a kategóriába sorolhatók azok a játékok, amelyek lényege abban áll, hogy a résztvevőknek meg kell találniuk vagy elkészíteniük olyan játékszereket vagy játékeszközöket, amelyeket aztán használni fognak a játék során. Ezek gyakran az egyszerű vagy ügyességi használatra épülnek, és arra ösztönzik a résztvevőket, hogy alkalmazkodjanak és kreatívan gondolkodjanak az elérhető erőforrások és anyagok felhasználásával (Farkas, 2021).

Az eszközös játékok kategóriájában olyan játékokat találunk, ahol a játékszer és a játékeszköz kiemelt szerepet kap a játékfolyamatban. A lényeg nem csupán az eszköz megléte, hanem hogy az maga válik a játék központi elemévé. Ezek az eszközös játékok több típuscsoportba sorolhatók (Lázár, 2002).

- Tárgykereső játékok
- Tárgyhasználó játékok
- Tárgyas bűvjátékok
- Tárgykészítő játékok

A tárgykereső játékoknak az alapvető célja a meghatározott tárgyak begyűjtése. Ez lehet egyéni vagy csoportos tevékenység, versenyezve vagy együttműködve. Az ilyen tevékenységek, folyamatok segítik a figyelem összpontosítását, valamint a gyors helyzetfelismerés és értékelés készségének fejlesztését. Például a gyerekeket játékosan bevonhatják a termények begyűjtésébe, vagy színes, furcsa alakú köveket, csigaházakat, virágokat stb. A fiatalok körében ismert lehet a "szüreti bönge-szedés" nevű játék, ahol a szőlőszedő lánynak csókkal kellett fizetnie a puttonyos legénynek a tőkén felejtett (és helyette leszedett) szőlőfürtökért. Ezek a játékos hagyományok részei annak, amikor a legény maga választotta és kivágta a formás fácskát, majd májusfának állította a számára kedves leányok házához. Vagy amikor a lány különleges virágot szedett és azt a neki tetsző legény kalapjára tűzte. Ezeken a játékokon keresztül a közösség tagjai nemcsak szórakoznak, hanem egyúttal a természet és a környezet szépségének és értékeinek felfedezésére is ösztönzik egymást.

Tárgyhasználó játékok kategóriába tartoznak azok, amelyekben az előzőleg említett játékeszközöket segédeszközként vagy jelképként használták. A hangsúly nem az eredetiségén volt, hanem az alkalmazhatóságon. Ide sorolhatók például különféle ütők és azok pótlói, "dobandó" tárgyak, imitált álcák vagy jelmezek, egyezményes tárgyak vagy tárgy-helyettesítők. Ilyen játékok tipikus példái a maskara-öltözetek, a fazék, amelyet sisakként használtak, valamint a jelképes "térhatárolók", imitált rangjelzések és fegyverek, de még díszített szekerek is vonulásokhoz. Ezek a tárgyhasználó játékok segítik a különféle készségek és képességek fejlesztését. Az eszközhasználat pontosságát, gyorsaságát és hatékonyságát a játékok gyakori játszása fejleszti tovább.

Tárgyas bűvjátékok egyfajta versengő és látványos formája, amely ügyességet és gyakorlást igényel a játéktárggyal vagy eszközzel való tevékenykedés során. Gyermekkorban ezek a játékok például lapos kővel kacsázás, nyilazás vagy parittyázás, abroncs- vagy csigahajtás, kötélugrálás, karikadobálás, labdajátékok és mások lehetnek. Ugyanakkor ide tartoznak a korabeli népi vígasságok versengései, próbái és a mutatványok eszközös játécai is. Ilyenek lehetnek, mint például a kuglizás, botvívás, célba találás, egyensúlyozás, hangszerjáték, zsonglörködés, bűvészkedés stb. Ezeknek a játékoknak a célja nem más, mint a versengés, képesség- és teljesítmény-fitogtatás, valamint a közösségen belüli hírnév és népszerűség szerzése. Az efféle bűvészjátékok gyakorlása segítette az érzékek (látás, hallás, tapintás, egyensúlyérzet) és képességek (kézügyesség, figyelem, reagálás, erőnlét) fejlesztését, készségek kialakítását.

Tárgykészítő játékoknak tekinthetők az előzőek fejlettebb változatainak, ahol a megtalált vagy megfelelőnek ítélt tárgyakat átalakítva új játékszert vagy játékeszközt hoztak létre, ami elengedhetetlen kelléke lett a játéknak. Például koszorút készítettek szedett virágokból, ékszereket magtermésekből, lámpást tökből, várat homokból, figurákat sárból vagy agyagból, paripát vesszőből, sípot nádból, babát csutkából. Ide tartozik a célra készített nyíl és íj, a rongylabda, a babaház vagy a röptethető sárkány is. Ezek a tevékenységek segítették a kézügyesség, a kreativitás és az alkotókészség fejlesztését, valamint lehetőséget adtak a különböző szerszámok használatának gyakorlására (Farkas, 2021).

A figurák és játékbábok készítése mindig is népszerű időtöltés volt. Rengeteg különböző anyagból lehet alakokat készíteni, például kukoricacsutkából, csuhéból, gesztenyéből, makkból vagy rongyból. Ez a tevékenység kreatív lehetőségeket kínál a gyerekek és felnőttek számára egyaránt, és a végeredmény egyedi, személyes alkotásokat eredményezhet (Bíró, 2017). Akik játszani szeretnének a babával, azok gyakran kukoricacsutkából vagy rongyból készítik el. A csutkarozit (*lásd 1. ábra*) úgy kezelik, mintha egy igazi babáról lenne

szó: etetik, itatják, ringatják, énekelnek neki, tanítják, és nevelik. Ez a játék lehetőséget ad a gyermekeknek arra, hogy kifejezzék gondoskodó és gondoskodott szerepeiket, valamint fejlesszék kreativitásukat és empátiájukat a játék során (Lázár, 2002).

A menyecskék, a lányok és természetesen az asszonyok minden héten másik társukhoz mentek, magukkal hozták a guzsalyt vagy a rokkát, valamint a fonni valót. Itt készítették el a szövött textilekhez szükséges kender- és gyapjúfonalakat. A fonó egyben a játékok és vidámságok helyszíne is volt. Az óvodai kézműves foglalkozásokban kedvelt alapanyagok közé tartoznak a különböző minőségű fonalak. A gyapjúfonalakat lehetőség szerint fele részben gyapjúból, vagy esetleg pamutból készítik. A kisebb gyermekeknek ajánlott többágú és vastagabb gyapjúfonalat használni, mivel ezekkel könnyebben haladnak, és a kevésbé finom mozgású ujjaknak is kezelhetőbb. A fonalat először egy stabil pontnál kell rögzíteni, majd a gyerekek egymás után kötnek csomókat a két rögzített szál között. A keletkező madzagokat akár karkötőként vagy más kiegészítőként is lehet használni. Háromszálú vastagabb fonalból, az ügyesebb gyerekek pedig akár ötszálú fonatot is készíthetnek (*lásd 2. ábra*) (Bendek-Sándor, 2018).

A gyerekek főként a fiúk gyakran elkészítik a számukra ismert járművek kicsinyített változatait. Például a kis szekérnek cérnagurigából készült kerekei vannak, és egy úgynevezett csontcsikó húzza, esetleg előre bekötnek egy cserebogarat is. A szekérke fogazott cérnagurigából, a bakszán rugalmas vesszőkből készül. A vonatot egymásba tolt gyufásdobozokból formázzák, a csónakot és a repülőt pedig papírból hajtogatják. Ezek a játékok lehetővé teszik a gyermekek számára, hogy fantáziájukat és kreativitásukat kifejezve megalkossanak saját járműveket, miközben megismerik és megértik a körülöttük lévő világot (*lásd 3. ábra*) (Lázár 2002).

A hangszerek és zeneeszközök kisebb csoportjába tartoznak a sípok, amelyeket bármilyen szivacsos vagy üreges belsejű növényből lehet készíteni. A legelterjedtebb sípok általában fűzfából, nádból vagy bodzából készítik. A nád különösen jó választás a fűzfásíp elkészítéséhez, mivel könnyen formázható és hangot adhat, így ideális alapanyag a hangszerekhez (Lázár 2006).

Az eszközös ügyességi játékok lényege, hogy a játékosnak megfelelő ügyességgel kell használnia egy adott eszközt. Az eszköz jellege határozza meg a játék módját és típusát. Az ilyen típusú játékok között találhatunk olyanokat, amelyeket egyedül lehet játszani, például a kacsázás, a szappanbuborék-fújás vagy a csigázás. Ezeken a játékokon keresztül a játékosok fejleszthetik ügyességüket és koordinációjukat, miközben szórakoznak és kihívásokkal találják szemben magukat (Lázár, 1997).

Az egész magyar nyelvterületen népszerű játékszer a dugattyú vagy zúgattyú (*lásd, 4 ábra*), amelyet ma is használnak. Egy hengerszerű fadarab közepébe két lyukat fúrnak, majd ezekbe spárgát vagy erős madzagot fűznek, amelyek végét összekötik. Ezután a két szélén fogva pörgetik, amíg a madzag be nem csavarodik. Amikor széthúzzák, a fadarab elkezd forogni: amikor kifelé pörög, húzzák a madzagot, amikor pedig a lendület visszahúzza, engedik. Minél ügyesebb valaki, annál hosszabb ideig tudja járatni, és közben, ahogyan a neve is sugallja, zúgó hangot ad. Manapság általában gombbal és cérnával készítik (Fekete, 1923).

A hagyományos gyermekjátékok között a sárjáték is népszerű volt, ahol az akkori gyerekek a ház körül találtak sarat, majd ezt lapították, gömbölyítették és gyúrták. Utánozták ezzel a felnőtteket, és kis kunyhókat, kemencéket építettek belőle. Később az agyagot finomították, amelyet kibányászás után megmunkálható anyaggá tettek, ez pedig a fazekasmesterek alapanyaga lett. Az agyagból készíthettek agyagedénykéket és agyagfigurákat (*lásd, 5 ábra*) (Bendek-Sándor, 2018).

A harmadik típusú játékok a labdajátékok. A labda az egyik legnépszerűbb és legjobb játékszer, amit ismerünk. A rongy-, nemez- vagy lószőrlabda könnyen elkészíthető. A rongylabdát például kötött, vastag harisnyából, úgynevezett patentharisnyából lehet elkészíteni. A labda kiválasztásánál fontos szempont az életkor. A gyerekek minél idősebbek lesznek, annál kisebb lehet a labda. A labdajátékokat két fő csoportra lehet osztani: az egyik, amelyben a cél az, hogy elkapjuk a labdát, ilyen például a "Földre terítsd" nevű játék, amiben a labdát egymásnak kell dobni, és ha valaki nem kapja el, büntetést kap érte. A másik csoportba tartoznak a kidobós játékok, ahol a cél az, hogy eltaláljunk valakit a labdával. Az utolsó csoportot a sport jellegű népi játékok alkotják. Az elnevezés kifogásolható, mert a sportjátékoknak általában egységesen elfogadott szabályrendszere van az egész világon, míg a népi játékokat egyetlen faluban, több változatban is ismerhetik (Lázár, 2002).

Az újszülött kisbabáknak szívesen adnak különböző eszközöket a kezükbe, például csörgőt, játékbabát vagy állatfigurát. Ahogy a gyermek megtanul járni, egyre jobban felfedezi a környezetét és a külvilágot, beleértve a napsütést, a fákat, az esőt, különböző anyagokat és az állatokat is. Ezekhez a tapasztalatokhoz sokféle népi játék és mondóka társul. Például, amikor a gyermek fázik egy borús napon, énekelhetik neki a "Süss fel nap" című dalt, vagy amikor langyos tavaszi eső esik, örömeiket fejezhetik ki az "Esik eső, essen" című dalolással. A gyerekek gyakran reagálnak a környezetükhöz és az állatokhoz kapcsolódó mondókákkal. Emellett az eszközös játékok, például a homokozás is népszerűvé vált. Miközben homokvárat építenek vagy homoktortát sütnek, erősödnek a kéz izmai,

fejlődik a kézügyességük, és tanulnak az anyagokról is. Az óvodások gyakran különböző terményekből, például vadgesztenyéből, állatfigurákat készítenek, valamint csörgőket papsajtából, babákat kukoricaszárból, nyakláncokat gyermekláncfűből és koszorúkat virágokból. Az óvodában gyakran készítenek töklámpát, dugattyút és forgót is. A mozgásos játékok szintén fontosak az óvodások életében, amelyek fejlesztik a helyes mozgás készségét. Ide tartoznak a körjátékok, az ugróiskola, a páros szökdelő és a páros fogó is (Lázár Katalin, é.n.).

2.4 A népi játékok modern adaptációja az óvodai nevelésben

A játékok alapvető szerepet töltenek be a gyermekek fejlődésében, hiszen minden korban hozzájárulnak a tanuláshoz, a készségek fejlesztéséhez és a kreativitás kibontakoztatásához. Míg a múltban az ólomkatonák a fajtékok és más hagyományos eszközök nyújtottak élményt és tanulási lehetőséget, addig a mai gyerekek egyre inkább a digitális világ kínálja játékok és programok révén gazdagítják tapasztalataikat. Bár az eszközök változnak a játékok fejlesztő hatása és a gyermekkorban betöltött jelentősége állandó marad (Fehér – Megyeriné, 2019).

„Napjainkban, amikor a falusi vagy városi üzletekben mindenhol ugyanazokat a gyári játékokat lehet kapni, s amikor a babaszobák, villanyvasutak, autók, játékdaruk csaknem minden faluban, városban kaphatók, rengeteg olyan játék van, amely egy-egy nagy gépnek vagy műszernek kicsinyített mása – önkéntelenül is felvetődik a kérdés: mivel játszottak akkor a gyerekek, amikor mindennek még híre-hamva sem volt?” (Kolosai – Pintér, 2016:141). A régi időkben a gyermekek mindennapjai szorosan összefonódtak a természettel és a családi élet ritmusával. Közvetlen közletről tapasztalták meg a természet évről évre ismétlődő változásait, valamint a ház körüli teendőket és a közösségi élet eseményeit. Az otthon a legfontosabb életeseemények színtere volt: ott zajlott a születes, a házasság és a halál. Ott beszéltek meg a családtagokkal az időjárást, valamint a mezőgazdasági munkákkal és a napi feladatokkal kapcsolatos kérdéseket. A falusi közösségi események, ünnepek és szórakozási alkalmak során a gyerekek is aktív résztvevői voltak, így szemtanúi lehettek a felnőttek viselkedésének, szokásainak és hagyományainak. Az ezzel kapcsolatos élményeket játékokban dolgozták fel, amelyek során a felnőttek munkáját, mindennapi tevékenységeit és életmódját kicsinyített, leegyszerűsített formában elevenítették meg.

A gyerekek játékkal kapcsolatos ismereteit főként a család idősebb tagjaitól, nagyszülőktől és rokonoktól vagy testvérektől tanulták meg. Az ölbéli játékok képezték

ennek a tanulási folyamatnak az alapját, és hozzájárultak a gyermek korai fejlődéséhez. Ahogy nőttek fel, a gyerekek egyre több időt töltöttek kint, ahol összegyűltek és egymástól tanultak, valamint adtak át egymásnak újabbnál újabb ismereteket. A hagyományos közösségekben a tanulás legfontosabb módja az utánzás volt, ami természetes és magától értetődő folyamat. A gyermekek nem kaptak szóbeli magyarázatot vagy részletes utasításokat egy-egy tevékenység megtanulásához mert ez akkoriban nem tartozott nevelési megközelítésekbe.

A tanulás alapelve egyszerűen az volt: „Én megmutatom, te figyelj, majd próbáld meg utánozni.” Ennek a módszernek a segítségével sajátították el a gyerekeket például a homokvárépítés fortélyait, a szőrlabda készítését, körjátékok szabályait, vagy megtanultak énekelni, táncolni, állatokat gondozni, és részt venni a betlehemezés szokásaiban. Ez a természetes tanulási forma a modern korra szinte teljesen eltűnt. Manapság a gyerekek már nem az utcán, egymás megfigyelésével és utánzásával tanulják meg a játékokat, hanem elsősorban az óvodapedagógusoktól az óvodai foglalkozásokon, később pedig a tanítóktól az iskolában. Az oktatásban jelenleg a magyarázó módszer dominál, amely kizárólag szóbeli közlésre épít. Például egy játékot így vezet be az óvónő: „Most játszani fogunk, álljatok körbe!” Örömmel gyűlnek össze a gyerekek és alig várják, hogy elkezdjék a játékot. Azonban hosszú unalmas részletes leírást kapnak arról mi fog történni, hogyan kell játszani a játékot, mik a szabályok. Mindeközben a gyerekeknek már nagyon unatkoznak és mire a végére jut az óvónő a magyarázásnak el is felejtí a gyerek az elejét, így a játék számukra nem szórakoztató és élvezetes időtöltéssé válik, hanem unalmas kötelező feladattá. Az sem hoz lényegi változást, ha a magyarázat személyesebbé válik, például „fogunk” helyett „fogtok” formát használ az óvónő és még ő maga is csatlakozik a játékhoz. Ennek a háttérben az áll, hogy a szabadidős tevékenységek idején az óvónők gyakran inkább pihenni szeretnének mintsem aktívan részt venni a gyerekek játékában.

A gyerekek számára a játék gyakran nem örömteli tevékenységként jelentkezik, hanem olyasvalamiként, amit a felnőttek kényszerítenek rájuk, akár ők maguk sem vesznek részt benne, mert megtehetik, hogy kimaradjanak belőle. Ez a hozzáállás gyakran vezet oda, hogy amint a gyerekek túllépnek az óvodás koron, már nem szívesen játszanak olyan játékokat, amelyeket korábban az óvodában játszottak. Úgy érzik, hogy ezek a játékok „gyerekesek”, és mivel ők már „nagyok”, ezeket már nem hozzájuk illőnek tartják. Inkább olyan tevékenységek felé fordulnak, mint a táblástársasok vagy a számítógépes játékok, melyek izgalmasabbnak és érettebbnek tünnek. A táblás társasjátékok valóban sok szempontból értékesek, nemcsak szórakoztatóak, hanem tanulságosak is, hiszen rengetek ismeretet

nyújtanak. Például vannak olyan társasjátékok, melyeknek segítségével megismerhetjük Naprendszerünk bolygóit, vagy az állatok élőhelyeit. Az ilyen foglalkozások nem csak tudást adnak át, hanem fontos készségeket is fejlesztenek, például azt, hogy hogyan kell méltósággal viselni a vereséget és hogyan lehet örömmel fogadni a győzelmet. A gyerekek számára sokszor nehéz megérteni, hogy a játékokban valaki nyer, míg más veszít. Ugyanakkor nem szabad elfelejteni népi játékok fontosságát sem. Bár táblás és számítógépes játék sokféle készséget fejleszthetnek, nem képesek azok fizikai és személyes képességek kifejtésére mint az erő, mozgás, leleményesség vagy állóképesség. Népi játékokon ezen képességek fejlődése által segíti a gyerekek egészséges növekedését, illetve olyan élményeket adnak, ami egy játékkal sem pótolhatók!

Kezdetben a népi játékok valóban a közösségek hagyományain alapultak, és csak hasznos, autentikus tevékenységeket biztosítottak. Idővel azonban ez a helyzet megváltozott, hasonlóan ahhoz, ahogy a népdalok is elvesztették eredeti jellegüket. Egykor a népdalokat maga a közösség teremtette és énekelte, ám amikor a rádió és a televízió széles körben elérhetővé vált, az emberek már más típusú dalokkal is találkoztak. Ennek eredményeként a hagyományos népdalokat gyakran átvették az újonnan megismert dallamok. Például egy időszakban az iskolákban mozgalmi dalokat tanítottak a gyerekeknek, míg a rádióműsorban olyan népies műdalok csendültek fel, amelyek távol álltak a magyar népi kultúrától. Ez a műsor azonban hamarosan eljutott a legkisebb magyar falvakba is, ahol sokan – különösen a fogékonyabb hallgatók, például az asszonyok – megtanulták ezeket a dalokat.

A népi játékok területén is hasonló folyamat játszódott le. Az autentikus játékok közé bekerültek a „népies műjátékok”, amelyek elterjedésében az óvodai nevelés is szerepet játszott. Az óvónők és az iskolai tanítók azonban általában nem voltak tisztában azzal, hogy mely játékok számítanak valóban népi hagyományoknak, és melyek közé tartoznak a műjátékok. Ők legjobb szándékuk szerint, nagy lelkesedéssel tanítottak mindent, amit részben saját tapasztalataikból ismertek, részben pedig a képzés során vagy tankönyveikből tanultak.

Manapság a kutatók már könnyen meg tudják különböztetni a valódi, hagyományos népi játékokat azoktól, amelyeket utólag találtak ki. Ezek a „műjátékok” nemcsak, hogy nem illenek a magyar népi kultúrához, de hosszú távon akár árthatnak is neki. Elhomályosíthatják, sőt el is torzíthatják azt, ami a népi hagyományokban igazán értékes (Lázár, 2017).

Amellett, hogy a számítógépes játékok között akadnak olyanok, amelyeknek hasznos, fejlesztő eredményeik vannak, ugyanakkor jelen vannak káros hatásúak is. Egyes játékok

például rendkívül monotonok, unalmasak, míg mások csak az erőszak köré épülnek: háborúzást, lövöldözést, pusztítást állítanak a középpontba. Az ilyen típusú játékokat gyakran azzal magyarázzák, hogy segítenek a gyerekeknek kiélni az agressziójukat, így csökkentve a feszültséget bennük. Ez az elképzelés azonban téves. Az agresszív viselkedés nem egy előre meghatározott, „levezetendő” mennyiség, amely a játék hatására elfogy. Az erőszakos játékok hajlamosak megerősíteni azt a torz hitet, hogy az agresszió hatékony megoldás minden helyzetben: elegendő ütni, vágni, gyilkolni, és a problémák megszűnnek. Az ilyen típusú játékok semmiképpen sem ajánlhatók gyermekek számára.

Ezzel szemben vannak olyan stratégiai játékok, amik tényleg értékesek lehetnek hiszen bonyolult gondolkodásra ösztönzik a gyerekeket és próbálnak megoldani ok-okozati viszonyokat és döntéseik következményeit. Ezekben a játékokban a résztvevőknek egyensúlyt kell találnia különböző nézőpontok között. Például, ha egy stratégiában valaki csak hadsereg fejlesztésére összpontosít ez hatással van a város lakosságára is. Ugyanígy, ha csupán élelmiszer-termelés növelésére figyel az oktatás és kultúra lemaradása lázadáshoz vezethet! Az ilyen élmények nemcsak szórakoztatók, hanem fontos tanulságokat adnak való életre hasznos döntés hozatal kapcsán (Kolosai – Pintér, 2016).

Valamint léteznek ügyességi játékok, amik szintén fontos képességeket fejlesztenek. Ilyen például a „Tetris” és annak továbbfejlesztett változatai mint a „Welltris” és a „Polytris”. A Tetris -ben az a cél, hogy az érdekes alakzatokat egy sorba rakjuk. Ez idővel fejleszti a reakció időt. Míg a Polytris már térben helyezi el formákat, ami nagyon jó hatással van a térlátásra és a háromdimenziós gondolkodásra.

Mindezek mellett lényeges tudni, hogy ezek a játékok bármilyen érdekesek is nem cserélhetik le a népi játékokat. A számítógépes és népi játékok egészen más készségeket fejlesztenek. Míg a számítógépes játékok főként a tervezési, logikai gondolkodást, a probléma megoldási képességet és az ügyességet erősítik, a népi játékok olyan alapvető fizikai és társas készségeket fejlesztenek, mint mozgékonyság, az erősség, gyorsaság csapatszellem és kreativitás. Ezért a népi játékok értékét nem szabad alábecsülni és fontos, hogy mindkettő benne legyen gyerekek életében kiegészítve egymást (Kolosai – Pintér, 2016).

2.5 A népijátékok és digitális játékok összehasonlítása

A digitális eszközök a hagyományos megoldások mellett egyre inkább jelen vannak a gyerekek mindennapjaiban. Szülőként és pedagógusként is fontos figyelembe venni ezt a

tényt, hiszen a technológia használata önmagában, pozitív és negatív hatással is bír (Fehér – Megyeriné, 2019).

Sokan úgy vélik, hogy a népi játékok csupán a múlt poros emlékei, amelyek ma már semmilyen gyakorlati haszonnal nem bírnak, és csak a hagyományőrzés iránti lelkesedés tartja őket életben. Ez a nézet azonban téves, hiszen a népi játékok a mai napig nagyon értékes lehetőségeket kínál az óvodás, illetve iskolás korú gyermekek fejlődéséhez is. A probléma nem a játékok használhatóságában rejlik, hanem abban, hogy a pedagógusok és a szülők nem ismerik eléggé a népi játékok gazdag tárházát és azok fejlesztő potenciálját. Emiatt sokan az új módszerek után kutatnak a gyerekek készségeinek fejlesztésére, miközben a népi játékokban rejlő lehetőségek már régóta rendelkezésre állnak, csak épp nem kapnak kellő figyelmet a modern pedagógiai gyakorlatban.

Abban az esetben, ha összehasonlítjuk a mai városi és a régebbi falusi kultúrát láthatjuk, hogy jelentős mértékben eltér és különbözik egymástól. A közösségek szerkezete más, az életmódunk és a viselkedésünk is eltérő, ahogyan az előttünk álló lehetőségek és a minket körülvevő környezet is gyökeresen megváltozott. Ennek ellenére, akárcsak régen, ma is fontos feladatunk, hogy alkalmazkodjunk a környezetünkhöz, és elsajátítsuk az adott közösségekre jellemző normákat és szabályokat. A népi játékok egyik alapvető szerepe abban rejlik, hogy támogatják ezt a tanulási és beilleszkedési folyamatot. Bár a körülmények jelentősen átalakultak, a népi játékok által közvetített alapértékek és tanítások továbbra is aktuálisak és hasznosak maradnak (Dsupin, 2010).

Egyes játékok kifejezetten a korosztályi szükségletekhez igazodtak: például: a guggolós játékok a kisebb, 3-4 éves gyerekek számára voltak izgalmasak, hiszen még kihívást jelentett a stabilitásuk megtartása és az egyensúlyuk fejlesztése. Ezzel szemben a nagyobb, 8 éves gyerekek már nem játszottak ilyen típusú játékokat, mivel ez a mozgásforma már nem nyújtott semmilyen újdonságot vagy kihívást számukra. Így a népi játékok természetes módon igazodtak a gyermekek fejlődési szakaszaihoz, mindig az adott életkorhoz és képességekhez illeszkedve segítették elő a tanulást és az érettség elérését (Lázár, 2017).

Manapság számtalan különféle játék létezik, amelyek mind sajátos előnyökkel járnak, legyen szó táblás társasjátékokról vagy számítógépes játékokról. A táblás társasjátékok egyik legnagyobb értéke, hogy csoportos tevékenységet igényelnek, így a gyerekeknek lehetőséget adnak arra, hogy együttműködjenek másokkal. A játékosok csoportjának összetétele alkalmanként változhat, de akár állandó is maradhat, ami különböző szociális helyzetekhez

való alkalmazkodást tanít. Ezzel szemben a számítógépes játékokat többnyire egyedül játsszák, ezért gyakran azok számára válnak vonzóvá, akik nem szeretnek vagy nem tudnak csoportos tevékenységekben részt venni, esetleg nem találnak maguknak játszótársakat. Az óvodai nevelésben azonban kiemelten fontos, hogy a gyerekek ne maradjanak magukra, és a pedagógusok igyekezzenek bevonni a csoportos tevékenységekbe azokat a gyermekeket is, akik hajlamosak az elszigetelődésre. Mindkét játéktípus esetében érdemes odafigyelni a lehetséges negatív hatásokra. A táblás társasjátékoknál például gyakori probléma, hogy csak egyetlen nyertese lehet a játéknak, míg a többi játékos veszít. Ez a versenyhelyzet konfliktust okozhat, különösen, ha a játék célja kifejezetten az, hogy a játékosok egymás ellen dolgozzanak. Az ilyen játékok kevésbé alkalmasak arra, hogy a gyerekekben pozitív szociális élményeket erősítsenek, mivel könnyen rivalizálást és feszültséget idézhetnek elő. Hasonlóan, a számítógépes játékok túlzott használata is problémás lehet, különösen akkor, ha a gyermek teljesen elvonul a csoporttól, és kizárólag egyedül játszik. A munkánk során tehát az a cél, hogy mind a társasjátékokat, mind a digitális játékokat olyan módon használják, amely támogatja a gyermekek közösségi és érzelmi fejlődését, elkerülve a versengésből vagy az elszigeteltségből fakadó negatív hatásokat (Lázár, 2017).

„Digitális játék alatt a számítógépes, - videójátékokat és az összes mobil eszközön játszható játékot értjük. A digitális alapú oktatás olyan tanítási, tanulási forma, amelyben a gazdag játékkörnyezetet, a multimédiás elemek segítik. A magyarázatok helyett játékbeli tevékenység által zajlik le a tanulási folyamat, ezáltal a komplex, nehéz folyamatok szórakoztató jellegbe öltöztetve jutnak el a tanulóhoz” (Bösze-Devosa, 2021:82).

A digitális játékok bevonása az óvodai nevelésbe sokféle módon hozzájárulhat a gyermekek készségeinek fejlesztéséhez. Ugyanakkor elengedhetetlen, hogy ezek használata átgondoltan, a gyermekek életkori igényeihez és fejlődési szintjéhez igazodva valósuljon meg.

Matematikai készségek fejlesztése: Számos digitális alkalmazás és játék érhető el óvodás korú gyermekek számára, amelyek tableteken vagy számítógépeken keresztül beépíthetők az óvodai matematikai foglalkozásokba. Ezek segítik a számfogalom kialakulását, a számnevek megtanulását, valamint a különféle mérések, összehasonlítások gyakorlását és a térszemlélet fejlesztését. A technológiával támogatott óvodai fejlesztések során az óvodapedagógus által irányított foglalkozások hatékonyabbnak bizonyultak, mint a csoportos vagy páros feladatvégzés. Ezen felül a kreatív, gyermekekhez közel álló tartalmú

és játékos fejlesztő feladatok eredményesebbek, szemben az egyszerű próba-szerencse alapon történő feladatvégzéssel.

Nyelvi készség fejlesztése: A digitális technológia alkalmazása a nyelvi fejlesztés terén számos lehetőséget kínál az óvodás és kisiskolás korosztály számára. Ezt példázza Szabóné Vékony Andrea gyűjteménye is. Bár Magyarországon, illetve Ukrajnában is még kevés tapasztalat áll rendelkezésre ezeknek az alkalmazásoknak a gyakorlati használatáról, nemzetközi kutatások már igazolták a digitális eszközökkel támogatott nyelvi fejlesztés hatékonyságát (Rausch– Pásztor, 2021).

A digitális játékok, akárcsak a hagyományos társas és logikai játékok, is fejlesztik a problémamegoldó gondolkodást, mivel a játékosoknak különféle akadályokat kell leküzdeniük, célokat kell elérniük és döntéseket kell hozniuk a siker érdekében. Ezek a játékok sok esetben olyan kihívásokat állítanak a gyermekek elé, amelyek megoldásához kreativitásra, stratégiai tervezésre és logikus gondolkodásra van szükség.

A számítógépes játékok között azonban jelentős különbségek lehetnek abból a szempontból, hogy milyen hatással vannak a játékosokra. Egyes programok kifejezetten fejlesztő jellegűek, hiszen hozzájárulnak például a térbeli tájékozódás, az alakfelismerés vagy a figyelem fejlődéséhez. Ezek a játékok pozitívan befolyásolhatják a gyermekek kognitív képességeit, támogatva őket abban, hogy könnyebben boldoguljanak a mindennapi helyzetekben és a tanulásban. (Lázár, 2017).

Az ELTE Alfa Generáció Labor kutatása szerint már 6 perc digitális játék is képes megváltoztatni a gyermekek figyelmi mintázatát. A vizsgálatban részt vevő 4-6 éves gyerekek digitális játék után inkább a részletekre fókuszáltak, míg hagyományos játék után az egészes alakzatokra. Ez arra utal, hogy a digitális eszközök használata a részletekre irányuló figyelmet erősítheti (Konok et al., 2021).

Tehát összehasonlítva a népi és digitális játékokat megállapítható, hogy különböző módon járulnak hozzá a gyermekek fejlődéséhez, miközben mindkettő fontos szerepet tölt be a modern oktatásban és nevelésben. A népi játékok a közösségi élményekre és a mozgásra épülnek, segítve a gyermekek társas készségeinek, empátiájának és mozgáskoordinációjának fejlődését. Ezek a játékok generációkon át öröklődnek, erősítik a közösségi összetartozást, és fontos szerepük van a kulturális hagyományok ápolásában.

Ezzel szemben a digitális játékok az interaktív tanulás lehetőségét kínálják, fejlesztik a technológiai ismereteket, és olyan kreatív terekbe vezetik be a gyermekeket, ahol virtuális

világokat alkothatnak, problémákat oldhatnak meg, és technológiai eszközöket használhatnak. Bár a digitális játékok különösen hatékonyak lehetnek az informatikai készségek és a tanulási motiváció fejlesztésében, túlzott használatuk korlátozhatja a gyermekek szociális interakcióit és fizikai aktivitását.

Szempont	Népi játékok	Digitális játékok
<i>Mozgásfejlesztés</i>	Intenzív mozgást igényel	Minimális mozgást igényel
<i>Kreativitás</i>	Improvizáció és fantázia alapú	Technológia által támogatott
<i>Közösségi élmény</i>	Erős közvetlen emberi kapcsolatokra épít	Gyakran egyéni tevékenység, de lehet online közösségi élmény
<i>Technológiai készségek</i>	Nem fejleszti	Fejleszti
<i>Társas készségek</i>	Kiemelten fejleszti	Korlátozottan fejleszti

1.sz. táblázat: Népi és digitális játékok (forrás: Saját adatgyűjtés alapján)

A két játéktípus között az egyik legfontosabb különbség a közvetlen emberi interakcióban rejlik. A népi játékok a valós térben és időben zajlanak, közvetlen kapcsolatot igényelve a résztvevők között, míg a digitális játékok virtuális környezetben működnek, amely lehetővé teszi az egyéni tanulást, de korlátozhatja a valós közösségi élményeket.

A leírtak alapján elmondható, hogy összességében mindkét játéktípus fontos szerepet játszik a gyermekek fejlődésében, és egymást kiegészítve teremthetnek egyensúlyt a hagyományos és a modern pedagógiai módszerek között. A megfelelő eredmény érdekében érdemes az óvodai nevelés során mindkettőt alkalmazni, a gyerekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelő arányban.

III. A NÉPI JÁTÉKSZEREK KÉSZÍTÉSÉNEK ÉS FELHASZNÁLÁSÁNAK GYAKORLATA A BUDAPESTI MESEPALOTA TAGÓVODÁBAN ÉS A GYŐRI KOVÁCS MARGIT ÓVODÁBAN

Az óvodások fejlődését és reakcióit figyelve tudhatjuk meg, mennyire hatékonyak a népi játékszerek elkészítése és alkalmazása a fejlesztésükben. A foglalkozások során láthatjuk, hogy hogyan befolyásolják ezek a tevékenységek a finommotorika, a kéz-szem koordináció és a logikus gondolkodás fejlődését.

3.1. A kutatás körülményei és helyszínei

Budapesti Mesepalota Tagóvoda bemutatása

A Mesepalota Tagóvoda Budapesten, Józsefváros Palotanegyedében. A Somogyi Béla utca mentén található. Az óvoda öt csoporttal rendelkezik, mindenyik csoportnak külön foglalkoztatója és mosdója van, valamint tornaszoba és fejlesztő helyiségek állnak rendelkezésre. Két udvar, melyek megfelelnek az óvodákkal szemben előírt szabványoknak, és egy 150 négyzetméteres fedett terasz is rendelkezésre áll a gyermekeknek. Udvari játékaik között, homokozók, csúszda, mászóka, motorok, biciklik, labdák, homokozó játékok és kis kertészeti eszközök találhatók. A gyermekek kedvükre a teraszon kézműveskedhetnek és rajzolhatnak jó idő esetén.

Az óvoda program alapja a tevékenységen alapuló tapasztalatszerzés. A gyermekek már a kiscsoport második félévében az óvoda épületén kívül szereznek ismereteket, amelyeket később projektek részeként dolgoznak fel. Az élményeken alapuló ismeretek mélyebben beépülnek a gyermek tudásába.

A pozitív fegyelmezés és a bátorító nevelés módszereivel segítik a gyerekeket a szocializációs folyamatokban. A dolgozók célja, hogy a gyerekek fontosnak érezzék magukat, és ösztönözzék őket a képességeik felfedezésére. Így nyílt, érdeklődő, kreatív és segítőkész gyermekeket nevelnek.

Nevelésük további alapelve a komplex személyiségfejlesztés, különös figyelmet fordítva a művészeti nevelésre. Témaközpontú ismeretszerzési lehetőségeket biztosítanak, amelyek a mindennapi tevékenységekre épülnek és a gyermeki érdeklődésre alapoznak. Kiemelten fontosnak tartják a zenei nevelést és a vizuális kultúra fejlesztését.

A 2020/21-es nevelési évtől az intézmény elnyerte az akkreditált kiváló tehetségpont minősítést. Tehetséggondozás keretében, zenei és vizuális műhelyeikben foglalkoznak a jó képességű gyermekekkel. A művészeti műhelyben agyagoznak, és a helyben található égetőkemence segítségével teljessé teszik ezt az élményt. Ezek a foglalkozások be vannak építve a napirendükbe, így a mindennapok részévé válnak. Céljuk, hogy a gyermekben szunnyadó készségeket felszínre hozzák, és közvetítsék nekik, hogy bármi lehetőségük van arra, hogy kiteljesedjenek.

Az óvodában adottak a logopédiai és különböző, egyéni fejlesztőpedagógiai foglalkozások, hogy minden gyermek számára biztosított legyen a szükséges támogatás a fejlődés érdekében. A minőségi pedagógiai munka megvalósítását széleskörű személyi és tárgyi feltételek segítik (Mesepalota Tagóvoda „é.n”).

Győri Kovács Margit Óvoda bemutatása

A Győri Kovács Margit Óvoda Marcalváros I. városrészében található, és 1981 óta működik családi, gyermekközpontú szemlélettel. Az intézmény vegyes életkorú csoportokkal dolgozik, ami lehetőséget ad a kisebbeknek a nagyobbaktól való tanulásra, míg az idősebbek megtanulhatják a gondoskodást és segítőkészséget. Az óvoda célja, hogy érdelemgazdag, biztonságos és szeretetteljes környezetet biztosítson minden kisgyermek számára.

Az épület tágas, világos, jól felszerelt csoportszobákkal rendelkezik, udvara pedig árnyas, nagy zöldterülettel és EU-szabványoknak megfelelő játszótéri eszközökkel van ellátva. A gyermekek mozgásigényének kielégítésére 2012 óta egy modern műfüves sportpálya is rendelkezésre áll. Az intézmény külön figyelmet fordít a gyermekek egészségére is, ennek egyik példája a sószoba, amely segíti a légúti megbetegedések megelőzését és kezelését, valamint hozzájárul az asztmás és allergiás gyermekek állapotának javításához.

A nevelési program középpontjában a művészeti nevelés áll, amelyben kiemelt szerepet kapnak a kézműves foglalkozások, a népi hagyományok ápolása és a modern technikákat is alkalmazó kreatív tevékenységek. Az intézményben rendszeresen szerveznek hagyományörző programokat, amelyek révén a gyermekek játékos formában ismerkedhetnek meg a magyar kultúra és a népi mesterségek világával. A kézügyességet és kreativitást fejlesztő tevékenységek mellett nagy hangsúlyt kap a mozgásfejlesztés is, amelynek részeként tartásjavító torna és Ayres-terápia is elérhető a gyermekek számára.

Az óvoda egyik fontos célja az egészséges életmódra nevelés. A mindennapi tevékenységek során kiemelt figyelmet fordítanak az egészséges táplálkozásra, a rendszeres testmozgásra és a megfelelő higiéniai szokások kialakítására. A gyermekeknek lehetőségük van sok időt a szabadban tölteni, ahol változatos mozgásos játékokkal fejleszthetik fizikai képességeiket. A pedagógusok számára fontos, hogy a mozgás örömforrás legyen a gyermekek számára, ezért a foglalkozások során a játékos mozgásfejlesztést helyezik előtérbe.

Az intézmény egy saját közhasznú alapítvánnyal is rendelkezik, amelynek célja az óvoda folyamatos fejlesztése és korszerűsítése. Az alapítvány bevételeit a tárgyi eszközök bővítésére és az infrastruktúra modernizálására fordítják, hogy a gyermekek minél magasabb színvonalú környezetben nevelkedhessenek. Az óvoda közösségi élete rendkívül aktív, és szoros kapcsolatot ápol a szülőkkel, akik gyakran részt vesznek az intézmény rendezvényein és programjain.

A Győri Kovács Margit Óvoda elkötelezett amellett, hogy minden gyermek számára biztosítsa a harmonikus fejlődést, érzelmi biztonságot és kreatív kibontakozást. A szeretetteljes légkör, a szakképzett pedagógusok és a sokszínű programok mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyerekek örömmel és boldogan töltsék mindennapjaikat az intézmény falai között. (Kovács Margit Óvoda honlapja „é.n”.)

3.2. Kutatás módszerei

A kutatásom során három fő módszert alkalmaztam:

- irányított tevékenykedtetést
- a résztvevők megfigyelését
- összehasonlító elemzést.

Óvodapedagógusként aktívan jelen lehettem a csoport mindennapjaiban ezáltal megfigyelhettem és valós képet kaphattam a gyermekek fejlődéséről, viselkedéséről és alkotótevékenységeikről. A kutatás során az irányított tevékenységek szervezése is fontos szerepet kapott, hiszen ezek biztosították, hogy a gyermekek irányított módon ismerkedjenek meg a játékkészítés folyamataival, miközben lehetőségük nyílt az önálló kísérletezésre és kreativitásuk kibontakoztatására. Az irányított tevékenységek keretein belül a gyerekekkel közösen készítettünk különböző népi játékeszközöket.

Az adatgyűjtés során megfigyelési módszereket alkalmaztam: jegyzeteket készítettem, valamint fényképekkel dokumentáltam a gyermekek alkotási folyamatait és a játékeszközökkel való interakciókat. A kvalitatív elemzés során a gyermekek viselkedését, kreativitásuk kibontakozását és a játékhoz való hozzáállásukat vizsgáltam.

Végül az utolsó módszer az összehasonlító elemzés volt, ami lehetővé tette, hogy a fővárosi és a vidéki óvodában szerzett tapasztalatokat párhuzamba állítsam. A kutatás során azt vizsgáltam, hogy a környezeti tényezők, az óvodai nevelési sajátosságok és a gyermekek szociális háttere milyen hatással vannak a népi játékeszközök készítésére és azok használatára. Az elemzés célja, hogy feltárja, milyen eltérések figyelhetők meg a gyermekek alkotófolyamataiban, játékhoz való hozzáállásukban és fejlődési ütemükben a két különböző óvodai közegben.

2023-2024-es évben végzett kutatásom a szakdolgozatom alapját képezte, amelyben az irányított tevékenykedtetést és a résztvevő gyerekek megfigyelése, valamint az összehasonlító elemzést alkalmaztam módszerként. Az előző évben a Budapesti Mesepalota Tagóvodában, a Micimackó csoportban végeztem kutatást, ahol 22 nagycsoportos korú gyerekek jártak. Én lettem az egyik óvónő a csoportban, így úgy gondoltam, hogy a népi játékszerek elkészítésének folyamatát én fogom megismertetni a gyerekekkel. Ezt követően közvetlen közelből figyelhetem meg a fejlődő kreativitásukat, gondolkodási és tanulási kompetenciáikat. E pozitív tapasztaltok hatására döntöttem úgy, hogy kutatásomat kibővítem, bevonva egy vidéki óvodát, ami a Győri Kovács Margit Óvodában valósult meg. Így lehetőségem nyílt a két eltérő környezetben szerzett tapasztalatok összehasonlítására. Kovács Margit óvodán belül a Katica csoportban valósultak meg foglalkozások, amit 2024 októberében kezdtem el hasonlóan a budapesti óvoda esetében. A csoport összetétele viszont itt vegyes életkorból tevődik össze, az összlétszám 24 gyermek, amelyből: 14 nagycsoportos, 3 középsőcsoportos és 7 kiscsoportos. Mivel a tavalyi évben nagycsoportos gyerekekkel foglalkoztam, az idei évben is rájuk fókuszáltam, hogy azonos feltételek mellett tudjam összehasonlítani és elemezni a különbségeket a két óvoda között.

A kutatásaimat három évszakon át, ősszel, télen és tavasszal végeztem, hasonlóan a 2024-es évemhez, amit a Budapesten töltöttem. A gyermekek kreativitásának, finommotorikájának, gondolkodási és tanulási képességeinek fejlődését követtem nyomon,

miközben tízféle népi játékszert készítettünk közösen. A tevékenységeket az adott évszakhoz igazítottam:

- **Ősszel:** termésekből dolgoztunk
- **Télen:** a fonás és szövés technikáival ismerkedtek meg a gyermekek.
- **Tavasszal:** az agyagozás és húsvétra készülődés kapott hangsúlyt.

Az őszi időszakban a begyűjtött termésekből gazdálkodtunk. Készítettünk csutkababát, zúgattyút és krumplimalacot is. Igyekeztem úgy összeválogatni a játékszereket, amit készítünk, hogy élményeket is szerezzenek, például a zúgattyú játék elkészítése előtt együtt mentünk a közeli parkba makkot gyűjteni, így még nagyobb öröm volt elkészíteni a játékot. Az ezt követő téli időszakban a gyerekek a fonás és szövés technikájával ismerkedtek meg, ami több hetet is felölelt. Az utolsó időszak a tavasz volt, amit körmöcskézéssel kezdtük. Ez során megfigyelhettem mennyire színes a képzelet erejük és a kreativitásuk, ahogyan az elkészült darabokat felhasználták játékaikban. Továbbá a tavaszi időszakban húsvét közeledtével készítettünk nyuszt, majd direkt és indirekt módon játékot indítottam, hogy lássam milyen módon tudják felhasználni a kis állatkákat a foglalkozásokon. Majd végezetül az utolsó alkotási tevékenység a szobrászat volt.

A tavalyi kutatásaim igazolták, hogy a népi játékeszközök készítése kedvezően befolyásolja a gyermekek fejlődését. A foglalkozások során gazdagodott szókincsük, elmélyült ismeretük a természetes anyagokról, valamint fejlődtek finommotorikus készségeik, kézügyességük, figyelmük és kitartásuk. A tevékenységekben örömmel vettek részt, és mindig kíváncsian várták az új eszközöket és alapanyagokat, amelyeket az alkotás folyamán használhattak.

3.3. Az óvodákban végzet kutatás összehasonlítása eredményei.

A tevékenységeket az évkörhöz igazítva terveztem októbertől április/májusig mindkét óvodában. Úgy építettem fel őket, hogy megfeleljenek az Óvodai Nevelési Programban meghatározott életkori sajátosságoknak, és rugalmasan alkalmazkodjanak a gyermekek képességeihez és az adott témákhoz. (Kononko, 2019). A foglalkozások mindkét óvodában azonos módon zajlottak, azonban bizonyos játékszerek alapanyagai a helyi lehetőségekhez igazodva eltérnek. A nehézségi szintet és az összetettséget úgy választottam meg, hogy

illeszkedjenek a gyermekek fejlődési szintjéhez, miközben változatos és élvezetes tanulási lehetőségeket biztosítottak

Őszi időszak: Kukorica csutka és csuhébaba készítése (2. sz. melléklet, 1. foglalkozásterv):

Az őszi időszak a legideálisabb arra, hogy a kukorica részeinek felhasználásával babát készítsünk az óvodában. Az őszi természet számos inspirációt nyújthat a gyerekek számára, és lehetőséget ad arra, hogy valódi természetes anyagokat használjanak az alkotás során. Ezzel a lehetőséggel élve csutkababát készítettünk a Budapesti óvodásokkal és csuhéból készítettük a Győri óvodásokkal. Ezek a babák nemcsak az őszi időszak szépségeit idézik fel, hanem emlékeztetik a gyerekeket az alkotás örömeire és a természet közelségére. A legizgalmasabb része, hogy a babák az elkészítésük után máris egy játékba csöppentek, ezzel meseszereplőkké válva.

<i>Budapesti Mesepalota Tagóvoda</i>	<i>Győri Kovács Margit óvoda</i>
A gyerekek számára ez volt az első alkalom, hogy találkoztak a kukoricacsutkával, mint kézműves alapanyaggal. Már az elejétől fogva izgatottan várták az alkotást folyamatának elkezdését, kíváncsian vizsgálták a csutkákat és a hozzávaló anyagokat. Azonban a csomókötés technikája kihívást jelentett számukra, mivel még nem rendelkeztek kellő gyakorlattal ezen a területen. Aki igényelte segítséget nyújtottam, támogattam a gyerekeket a különböző lépések elsajátításában. A tevékenység során a gyerekek finommotorikus képességei jelentősen fejlődtek, hiszen a szorosan történő kötözés, az apró mozdulatok és az anyagok formázása nagyfokú kézügyességet igényelt. Emellett türelmüket is próbára	A győri óvodások közül többen már korábban is találkoztak kukoricacsuhéval, ezért számukra a tevékenység kevésbé volt újdonság. Az alapanyaggal magabiztosabban dolgoztak, és gyorsabban belemerültek a folyamatba. Ennek ellenére a csomókötés itt is kihívást jelentett, bár az előzetes tapasztalatok miatt gyorsabban elsajátították a szükséges technikákat. A gyerekek nagyobb önállóságot mutattak a munkafolyamat során, így kevesebb segítségre volt szükségük, mint fővárosi társaiknak. Főként iránymutatással segítettem őket, de a legtöbb gyermek már önállóan boldogult. Az alkotási folyamat nemcsak a finommotorika és a türelem fejlesztését segítette elő, hanem az önbizalom erősítésében is szerepet játszott, hiszen a gyerekek büszkén mutatták be

tette a folyamat, hiszen a kész termék nem egyik pillanatról a másikra készült el. Folyamatosan bátorítottam a gyerekeket, segítve őket abban, hogy ne adják fel a nehezebb lépéseknél sem (3. sz. melléklet, 1. sz. fotó).	sajátkészítésű csuhébabájukat (4. sz. melléklet, 1. sz. fotó).
---	--

2. sz. táblázat: Csuhababa (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)

Zúgattyú- dugattyú (2. sz. melléklet, 2. foglalkozásterv):

Úgy tartják október 16-tól Gál napjával kezdődik a makk érése. Ezzel a tudattal felkerekedve elindultunk a gyerekekkel makkokat gyűjteni. A makkokból egy népijátékszert zúgattyú vagy dugattyú néven ismert játékot készítünk. A gyerekek nagyon izgatottak voltak és kíváncsisággal várták a játék elkészítését, mivel még nem ismerték ezt a játékot egyik óvodában sem. Miután gyűjtöttünk néhány makkot, az óvodában leszedtük a tetejét, amire szükségünk lesz a foglalkozás során.

Budapesti Mesepalota Tagóvoda	Győri Kovács Margit óvoda
A zúgattyú-dugattyú készítés egy teljesen új élményt jelentett a fővárosi óvodások számára. A tevékenység első lépéseként a gyerekekkel ellátogatunk a Margit szigetre, ahol először találkoztak a makkgyűjtéssel, ami izgalmas és érdekes kihívás volt számukra. Figyelmesen válogatták a megfelelő méretű és formájú makkokat. Az eszközhasználat, különösen a kalapács és a tű alkalmazása eleinte idegen és kissé félelmetes volt számukra. A gyerekek kezdetben óvatosan próbálkoztak, sokan bizonytalanul nyúltak az eszközökhöz. Folyamatosan bátorítottam őket, és lépésről lépésre vezettem be őket a folyamatba. Idővel a gyerekek egyre	A győri óvodások számára a tevékenység könnyedebben ment, mivel sokan közülük már korábban is gyűjtöttek makkot, így az első lépés ismerősként hatott. Az óvoda nagy udvarral és sok fával rendelkezik, így a makkgyűjtés helyben, az óvoda udvarán történt. A gyerekek gyorsan és ügyesen válogatták ki az alapanyagokat, és az előzetes tapasztalatok miatt magabiztosabban kezdtek bele a munkába. Bár a makkok megfelelő előkészítése gördülékenyen ment, a csomózás kezdetben itt is kihívást jelentett. Többen küzdöttek azzal, hogy a madzagot kellő szorossággal rögzítsék, de a gyakorlás és egy kis útmutatás után hamar belejöttek.

magabiztosabbak lettek, és élvezettel dolgoztak a saját kis alkotásaikon (3.sz. melléklet, 2. sz. fotó). A tevékenység során a problémamegoldó képességük is fejlődött, hiszen több akadállyal is meg kellett küzdeni, például egy megfelelő szögben történő kalapálással vagy a lyuk pontos kialakításával. A finommotorika mellett a türelem és a koncentráció is erősödött, hiszen a sikeres elkészítéshez precízítésra volt szükség.	Az eszközhasználat a kalapács és a tű használata a legkisebb nehézséget okozta, mivel a gyerekek már korábbi tapasztalatból ismerték a helyes használatát, és egyre önállóbban dolgoztak. A tapasztaltabb társaiktól vagy egymástól is kértek segítséget, ami elősegítette a szociális készségek fejlődését is. A tevékenység nemcsak a kézügyességet és a problémamegoldó képességet fejlesztette, hanem a gyermekek önállóságát és kreativitását is támogatta (4.sz. melléklet, 2. sz. fotó).
--	---

3. sz. táblázat: Zúgattyú- dugattyú (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)

Krumplimalac (2.sz. melléklet, 3. foglalkozásterv):

A betakarítások idején a zöldségfélék különböző anyagok felhasználásával a gyerekek fantáziája és kreativitás megmozgatásával különböző zöldségállatokat alkothatnak, például krumpliból ahogyan mi is tettünk.

<i>Budapesti Mesepalota Tagóvoda</i>	<i>Győri Kovács Margit óvoda</i>
A fővárosi óvodások számára a krumplimalac készítés egy izgalmas és újszerű tevékenység volt. A foglalkozást egy beszélgetés előzte meg, amely során a gyerekekkel közösen idéztük fel, amit a malacokról tudtak. Képeskönyveket nézegettek, meséket hallgattak (Három kismalac), és eljátszották, hogyan viselkednek ezek az állatok milyen hangot adnak ki stb. Ez nekik segítség volt abban, hogy könnyebben felidézzék a malacok	A győri ovisoknak könnyebb dolguk volt, hiszen a vidék jellegűbb élet miatt, sokan már találkoztak élőben malaccal. Némelyik gyerek, akik a közeli településekről érkeznek mindennap, nekik vannak háziállataik köztük sertés is. Így az alkotás során magabiztosabban és nagyobb lelkesedéssel dolgoztak. Miután elkészültek a krumplimalacok, a gyerekek gyorsan beépítették őket a játékba. Farmos szerepjátékokat játszottak,

tulajdonságait, és inspirációt nyújtsanak az elkészítéséhez. A krumplimalac elkészítése során a gyerekek kreativitása és ügyessége is fejlődött. Nagy örömmel választották ki a megfelelő méretű és formájú krumplikat, majd ügyesen rögzítették hozzá a lábaikat és a füleiket. A díszítés során különböző anyagokat használtak, mint például fogpiszkálót, makkot. Miután elkészültek a malacok, a gyerekek közösen kitaláltak hozzájuk történeteket. Neveket adtak nekik, és egy fantáziavilágot alkottak köréjük. A játék során szerepjátékokat játszottak, ahol a malacok különféle kalandokat éltek át. Ez nagyszerű lehetőséget adott a képzelőerő és a narratív készségek fejlesztésére (3. sz. melléklet, 3. sz. fotó).	ahol a malacok különböző szerepeket kaptak, például, egy nagy kaland részeseivé váltak. A játék közben egy gyerek kitalálta, hogy mi lenne, ha átalakítanák a malackát sündisznóvá. Ez az ötlet nekem is nagyon tetszett, így vissza ültünk az asztalokhoz és neki is láttunk a munkának. A gyermekek kapcsolata az állatokkal itt is megmutatkozott, hiszen sokan kedvesen gondoskodtak a kis figuráikról, „etetgették” és „altatták” őket. A tevékenység nemcsak a kreativitás és a finommotorika fejlődését és fejlesztését, hanem az együttműködést és a szociális készségeket is. A gyerekek megosztották egymással az ötleteiket és közösen élvezték a játékot (4. sz. melléklet, 3. sz. fotó).
---	---

4. sz. táblázat.: Krumplimalac (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)

Téli időszak: 5-ös fonás (karkötő, nyaklánc) (2.sz. melléklet, 4. foglalkozásterv):

A fonás egy remek tevékenység az óvodában, különösen a téli időszakban, amikor bent a csoportszobában több időt töltenek a gyerekek. Ez az alkotó tevékenység nemcsak szórakoztató és kreatív, hanem fejleszti a gyerekek motorikus készségeit és ügyességét is.

<i>Budapesti Mesepalota Tagóvoda</i>	<i>Győri Kovács Margit óvoda</i>
A fővárosi óvodások számára a fonás egy teljesen új és izgalmas kihívást jelentett. Bár voltak, akik már találkoztak például a 3-as fonással, főleg a lányok, de a legtöbb gyermek most próbálta először ezt	A győri óvodások számára a fonás szintén új tevékenység volt, ám nagyon gyorsan beillesztették a játékukba és élményszerűen dolgozták fel. Bevezetőként meséltem nekik a különböző fonások

a technikát. A foglalkozás elején bemutattam a technikát, és előkészítettem a gyerekeknek kiválasztani a színeket. A gyerekek kezdetben izgatottan vágtak bele a munkába, de hamar kiderül, hogy a szálak megfelelő tartása és a fonás ritmusának elsajátítása nem is olyan egyszerű feladat. Néhányan azonnal ráéreztek a mozdulatokra, míg másoknak több támogatásra volt szükségük. Eközben bátorítottam a gyerekeket, és megmutattam a könnyebb fogásokat (3. sz. melléklet, 4. sz. fotó). A fonás során a figyelem és a koncentráció kiemelten fontos szerepet játszott. Ez nemcsak a kézügyességük, hanem a türelmük és a kitartásuk is fejlődött. A tevékenység végére mindenki büszkén viselte a saját maga által készített karkötőjét vagy nyakláncát, és lelkesen mesélték el egymásnak, milyen színekből dolgoztak és milyen lett a munkájuk. A foglalkozások során a társas együttműködés is fejlődött ahogyan egymásnak megmutatták, hogyan lehet a szálakat szépen összefonni, vagy közösen ötleteltek, milyen más kiegészítőket lehetne készíteni ezzel a technikával.	hagyományairól, és megmutattam, hogy a fonalakból milyen szép ékszereket és díszítőelemeket lehet készíteni. A tevékenység során a gyermekek gyorsan belemerültek a kreatív alkotásba. A lányok például „királylányos” szerepjátékba kezdtek, ahol a fonott karkötők és nyakláncok varázserőjű ékszereké lettek, mások pedig barátságkarkötőket készítettek és egymásnak ajándékozták őket. Amit csillogó szemekkel néztem mennyi szeretet és kedveség lakozik a gyerekekben a társaik iránt. A fonás nemcsak a kreativitásukat mozgatta meg, hanem a kéz finommotoros mozgásai is fejlesztette. A szálak rendezett tartása, az egyenletes fonás és a csomózás mind precizitást igényelt. A fonás tevékenység végére a gyermekek sikerélményt szereztek, közösen alkottak és játszottak (4. sz. melléklet, 4. sz. fotó).
---	--

5. sz. táblázat: 5-ös fonás (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)

Zajkeltő hangszerek (csatogó, csörgő) (2. sz. melléklet, 5. foglalkozásterv):

A hangszerek készítése teljesen új lehetőségeket kínált a gyerekek számára barkácsolás terén. Nagy érdeklődést váltott ki belőlük, mivel soha nem láttak ilyen természetes anyagból készült hangszert, amely egyben játék is lehetett.

<i>Budapesti Mesepalota Tagóvoda</i>	<i>Győri Kovács Margit óvoda</i>
A fővárosi óvodások nagy izgalommal várták a foglalkozást, hiszen a zajkeltő hangszerek készítése teljesen új élmény volt számukra. Egy érdekes beszélgetéssel indítottam a foglalkozást, amely során a gyerekek találgattak, milyen eszközök segítségével lehet hangokat létrehozni. A diócsattogtató ismeretlen volt, így kíváncsian hallgatták, hogyan lehet ezt a népi hangszert elkészíteni és megszólaltatni. Az első lépésként minden gyerek egy kartondarabot kapott, majd kiválaszthatta a számára legszebb formájú dióhéjakat. A fonallal való rögzítésben segítettem, mivel ez néhány gyermek számára kezdetben nehézséget okozott. A gyermekek lelkesen próbálták összeilleszteni az elemeket, és örömmel tapasztalták meg, hogyan válik az egyszerű alapanyagokból egy hangot adó eszközzé (3.sz. melléklet, 5. sz. fotó). A diócsattogtatók elkészülte után a gyerekek rögtön ki akarták próbálni őket. Egy zenés játékot kezdeményeztem, amelynek során mindenki egyszerre szólaltatta meg a saját hangszerét, létrehozva egy kis óvodai „zenekart”. A foglalkozás során fejlődött a ritmusérzékük, hiszen figyelniük kellett a csattogtatás	A győri óvodások számára a hangszer készítése élvezetes tevékenység volt, hiszen az óvoda udvarán sok fa található, és a gyermekeknek már volt tapasztalatuk a termések gyűjtésében. A foglalkozás során kiemeltem, hogy a dióhéj egy egyszerű, de nagyszerű alapanyag, amelyből érdekes hangszereket lehet készíteni. A gyerekek lelkesen válogatták ki a dióhéjakat, és nagy figyelemmel követték az útmutatásaimat a hangszer elkészítéséhez. A fonal rögzítése eleinte néhányuknak nehézséget okozott de a legtöbb gyerek gyorsan belejött a munkába. Türelemre és kitartásra ösztönöztem őket, szólva, hogy nem baj, ha elsőre nem sikerül tökéletesen a lényeg az, hogy próbálkozzanak, és élvezzék a folyamatot. Miután elkészültek a hangszerek, a gyermekek azonnal ki akarták próbálni őket. A foglalkozás egyik legizgalmasabb része a „Erre csattog a dió” nevű játék volt, amely során a gyerekek körbe álltak, és csattogtatva kísérték az éneket. Az egyik gyermeket választották „cicának”, akinek csukott szemmel kellett elkapnia a többi gyermeket, akik ritmusra mozogtak és csattogtatták a hangszereiket.

ütemére, és alkalmazkodniuk kellett a közösen kialakított tempóhoz. A játék során az is előtérbe került, hogy a gyerekek megtanuljanak figyelni egymásra és tiszteletben tartani a többiek munkáját. Hangsúlyoztam a közös tevékenység örömét és azt, hogy nem baj, ha valakinek elsőre nem sikerül teljesen megszólaltatni a hangszert – a lényeg a próbálkozás és a gyakorlás. A foglalkozás végén a gyermekek megcsodálták egymás alkotásait, és örömmel vitték haza sajátkészítésű diócsattogtatójukat. Az élmény nemcsak a finommotorikát és a kreativitást fejlesztette, hanem a közösségi érzést és az önfegyelmet is erősítette a gyermekekben.	A győri óvodások számára a közös éneklés és ritmusjátékok természetesebbek voltak, hiszen sok népi játékot ismernek és sokat énekelnek az óvodai mindennapokban. A foglalkozáson nemcsak a ritmusérzék és a zenei készségek fejlődtek, hanem az együttműködés és a közösségi élmény is nagy szerepet játszott. A tevékenység végén mindenki büszkén mutatta be saját diócsattogtatóját, és megosztotta egymással a tapasztalataikat (4.sz. melléklet, 5. sz. fotó).
--	---

6.sz. táblázat: Zajkeltő hangszer (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)

Szövés (kistakaró, terítő) (2. sz. melléklet, 6. foglalkozásterv)

A szövés is egy kiváló program a hideg téli napokra mikor többet vagyunk bent a csoportszobában. Mindkettő óvodában a szövés nagyon új volt még sok gyerek nem ismerte a szövést ezért kíváncsian álltak szemlélve a folyamatot hogyan is kell készíteni.

<i>Budapesti Mesepalota Tagóvoda</i>	<i>Győri Kovács Margit óvoda</i>
A fővárosi óvodások számára ez volt az első alkalom, hogy kipróbálhatták a szövést, ezért izgatottan várták. A foglalkozást egy beszélgetéssel indítottam, amely során meséltem a szövés hagyományairól, hogyan készülhetnek és mire használták fel a régi néphagyományban. A gyerekek érdeklődve	A győri óvodában a szövés nem egy egyszeri foglalkozás volt, hasonlóan a budapestihez, egy hosszabb, több hetes folyamat, amely során a gyermekek elmélyülhettek a tevékenységben. Hetente többször is biztosítottam a szövés folytatását, így a gyerekek saját

hallgatták az elhangzottakat, ám meglepte őket, hogy ez a kézműves tevékenység milyen nagy türelmet és odafigyelést igényel. A munkálatok megkezdése előtt minden gyermek kapott egy szövőkeretet és kiválaszthatta a számára legszebb színű fonalakat. Próbáltam mindenkinek segíteni egyesével megmutatni a szálak átfűzését és rögzítését, biztatva őket, hogy ne csüggedjenek, ha elsőre nem sikerül tökéletesen. Idővel egyre jobban ment a gyermekek egyre jobban belejöttek a munkába, és kezdtek ráérezni a szövés ritmusára (3.sz. melléklet, 6.sz. fotó). A foglalkozás elején kihangsúlyoztam számukra a türelem és a kitartás fontosságát, hiszen a szövés nem egy gyors folyamat, hanem aprólékos, odafigyelést igénylő kézműves tevékenység. Többen is rácsodálkoztak arra, hogy mennyi időbe telik egy kis darab elkészítése, de örömmel tapasztalták, hogy a fonalakból szép, mintás felület kezd kirajzolódni. A foglalkozás végére elmondtam a gyerekeknek, hogy ezt nem kell egy nap alatt befejezni van idejük megcsinálni a napokban bármikor mikor kedvük van hozzá. Az elkészült kis terítőket és kistakarókat a babaházban helyezték el, ahol a gyerekek büszkén mutogatták egymásnak saját	tempójukban haladtak, és egyre ügyesebbé váltak a fonalak kezelésében. A foglalkozás elején az óvodások megismerkedtek a szövés alapjaival. Bemutattam, hogyan kell a fonalakat átfűzni, és segítettam azoknak, akiknek kezdetben nehezebb volt a mozdulatsor elsajátítása. A gyermekek hamar belemerültek a munkába, és izgalommal figyelték, ahogy a színes fonalakból egyre szebb mintázatok rajzolódtak ki. A türelmet és kitartást igénylő tevékenység során fejlődött a finommotorikájuk, a koncentrációjuk és az együttműködési készségük is. Mivel a szövés hosszabb időt vett igénybe, a gyermekek napokon keresztül dolgozhattak alkotásaikon. Ez lehetőséget adott arra, hogy ne csak egyéni munkát végezzenek, hanem együtt is dolgozzanak voltak, akik párosával vagy kisebb csoportokban szőttek egy nagyobb darabot. Ez által közösségi érzés fejlődését segítette elő és az együttműködés fontosságának megértését. A kész alkotásokat nemcsak a babaházban használták fel, hanem a csoportszoba dekorációjaként is: terítőket készítettek az asztalokra, valamint kistakarókat a babakonyhába. A gyermekek büszkén nézegették munkáikat, és nagy örömmel mutatták meg szüleiknek is, hogy milyen szépeket alkottak.
--	--

alkotásaikat. A foglalkozás során a türelem és a kézügyesség fejlődött, hiszen a gyermekeknek finom mozdulatokkal kellett a fonalat átfűzniük a szövőkereten, és meg kellett tanulniuk kitartóan dolgozni a végső eredmény érdekében.	A több héten át tartó foglalkozás során a gyerekek megtapasztalták az elmélyült munkavégzés örömét is. Megtanulták, hogy egy nagyobb projekt nem készül el egyik napról a másikra, de ha kitartóan dolgoznak, akkor gyönyörű és hasznos dolgokat tudnak alkotni (4.sz. melléklet, 6.sz. fotó).
---	--

7.sz. táblázat: Szöveg (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)

Tavaszi időszak: körmöcskés (2. sz. melléklet, 7. foglalkozásterv):

A tavaszi időszak beköszöntét körmöcskéléssel kezdtük. Ha olyan játékeszközöket akarunk készíteni, amelyek lekötik a gyerekek figyelmét, akkor az alapanyagként valószínűleg a fonal használata a legkézenfekvőbb választás. Ezért egy új technikát próbáltunk ki. Ami körmöcskés volt. A fonáshoz hasonlóan ez is egy több napot igénylő foglalkozás volt. Továbbá a szebb eredmények érdekében nem akartam a gyerekeket siettetni.

<i>Budapesti Mesepalota Tagóvoda</i>	<i>Győri Kovács Margit óvoda</i>
A fővárosi óvodások gyorsan ráéreztek a körmöcskés technikájára, és nagy lelkesedéssel vetették bele magukat a fonalak fűzésébe. Először bemutattam az körmöcske működését: a gyerekek megtanulták, hogyan kell a fonalat az apró tűskék köré hurkolni, majd a hurkokat egymás után átemelni, hogy kialakuljon a hosszúkas, kötött jellegű csőszerkezet. A gyerekek kezdetben csupán ismerkedtek a technikával, de rövid időn belül már önállóan is képesek voltak dolgozni. A fonalakból különböző hosszúságú darabokat készítettek, aztán tovább alakították. Ötleteket adtam arra,	A győri óvodában a körmöcskés nagy sikert aratott, és a gyerekek szinte azonnal beleszerettek ebbe a technikába. Mivel a foglalkozás során hosszabb idő állt rendelkezésre, lehetőségük volt a gyerekeknek alaposabban elmélyülni a munkában, és hogy összetettebb alkotásokat is készítsenek. A gyerekek az alapvető körmöcskési technika elsajátítása után egyre önállóbbá váltak, és saját ötleteiket is beépítették az alkotásaikba. Bátorítottam őket arra, hogy különböző színű fonalakat kombináljanak, vagy éppen eltérő hosszúságú darabokat

hogyan ezeket az alapformákat figurákká, lehet alakítani: volt, aki virágot, vagy állatfigurát formált a kész szerkezetből. A legnépszerűbb alkotások közé tartoztak a színes fonalból készült kígyók, hernyók, pillangó és kukacok (3.sz. melléklet, 7. sz. fotó). A gyerekek nagy örömmel játszottak a sajátkészítésű figuráikkal, és a foglalkozás után is szívesen használták őket. Többen az óvodai szabadidős tevékenységek során is folytatták a körmöcskést, újabb és újabb alkotásokkal bővítve a játékaikat. A foglalkozás során a finommotoros készségek mellett a kreativitás is fejlődött, hiszen a gyerekek egyéni elképzeléseik alapján alkothattak. Megtapasztalták az önálló munkavégzés örömét, majd egy új kézműves technikát sajátítottak el.	hozzanak létre, amelyeket aztán közösen tovább alakítottak. A kész körmöcskéket felhasználták az óvodai játékokba: többek között a hosszabb fonalakkal készült csöveket babák sáljaként használták, a kisebb darabokat pedig játékkutyák pórázaként vagy egyes gyerekek állatfigurákat formáltak a fonalakkal. A foglalkozás nemcsak a kreativitást és a kézügyességet fejlesztette, hanem a gyerekek önállóságát is erősítette, hiszen egyre kevesebb segítséget kértek és bátran kísérleteztek saját megoldásokkal. Az alkotás öröme pedig tovább folytatódik a mindennapi játék során, hiszen a sajátkészítésű tárgyak a csoportszoba részévé váltak. (4.sz. melléklet, 7. sz. fotó).
--	---

8. sz. táblázat: Körmöcske (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)

Textil nyuszi (2. sz. melléklet, 8. foglalkozásterv):

Textil anyagból nyuszi készítése az óvodában nagyon aranyos és kreatív tevékenység lehet a húsvéti időszakra. Nagyon tetszett az ötlet a gyerekeknek is mikor megmutattam nekik az előre elkészített nyulacskát. A művelet menetét többször is megmutattam nekik hogyan kell behajlítani és megköti a füleit a nyulacskának. Nagyon ügyesen és önállóan végezték a feladatot szinte segítség nélkül. Miután elkészültek a nyuszik kialakítottunk egy kört és a nyuszi ül a fűben dalocskát énekeltük el együtt.

Budapesti Mesepalota Tagóvoda	Győri Kovács Margit óvoda
A fővárosi óvodában a gyerekek nagyon gyorsan megszerették a foglalkozást, és	A győri óvodában a textilnyuszi készítés szintén nagyon népszerű volt, és az alkotás során

hamar mutatós eredményeket értek el. A színes textíliák és a puha anyagok gyorsan felkeltették érdeklődésüket. A tevékenység során szemléltettem a folyamatot: először kiválasztották a megfelelő textilanyagokat, aztán hajtogatni kezdtek, hogy azok a kívánt formát, nyuszi alakját öltse. A gyerekek a hajtogatás és a kötözés lépéseit jól követték, és egyre inkább önállóan is képesek voltak a munkát elvégezni <i>(3. sz. melléklet, 8.sz. fotó)</i>. A színes anyagokkal való munka nemcsak a finommotorikai készségeket fejleszti, hanem türelmet és figyelmet is igényel. Segítettem a gyerekeknek abban, hogy szoros csomókat kössenek, először a nyuszi alakja és formája kezdett életre kelni. A folyamat során a gyerekek folyamatosan figyelték egymás munkáját, megbeszélték kinek milyen színű anyagból készült a nyuszija, és egy-egy sikeres lépést közösen ünnepeltek. A foglalkozás nemcsak az alkotásról szólt, hanem közösségi élménnyé is vált. A munkálatokat dalolás kísérte, így egyben zenei tevékenységgé is vált a foglalkozás. Az elkészült nyuszi pedig nemcsak szép játékok lettek, hanem a gyermekek számára egy értékes emlék is, amelyet saját kezükkel készítettek.	a gyerekek énekeltek, ami szinte természetes része lett a foglalkozásoknak. A zenei elemek, mint a közös éneklés, azonnal összefonódtak a kézműves tevékenységgel. A nyuszi készítése során a gyerekek színes textíliákat választottak, majd azokból különböző formákat hoztak létre. A tevékenység során nemcsak a finommotorikai készségeik fejlődtek, hanem a kreativitásuk is, hiszen mindenki saját egyedi nyuszit készített. A nyuszi formázása és díszítése folytán a gyerekek egyre kreatívabb megoldásokat találtak ki, variálták a színek és textúrák kombinációját. Örömmel mutatták be kész nyuszijukat egymásnak, és büszkén használták őket közös játékba, mint egy-egy új kis barátot. Az elkészült textilnyuszi nemcsak szórakoztató játékok lettek, hanem a gyerekek számára egy olyan alkotói élmény is biztosított, amely megerősíti a kreativitásukat, a közösségi érzésüket és az önkifejezésük fejlődését. Az egész foglalkozás egy szép példája volt annak, hogy a kézműveskedés és a zenei tevékenységek hogyan képesek együttesen támogatni a gyerekek fejlődését és szórakoztatni őket <i>(4. sz. melléklet, 8.sz. fotó)</i>.
---	---

9. sz. táblázat: Textil nyuszi (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)

Kosárka fonás fonalból (2. sz. melléklet, 9. foglalkozásterv):

A szövési technikák bővítésével kosárkát készítettünk. A gyerekek már több fonási technikával ismerkedtek meg év közben, mint a például az 5-ös fonás, körmöcskészás, valamint a szövés. Ezek mind, különböző technikát igényel, így ezzel is újabb ismereteket szereztek.

<i>Budapesti Mesepalota Tagóvoda</i>	<i>Győri Kovács Margit óvoda</i>
A többi tevékenységhez hasonlóan, ezt az újabb feladatot is lelkesen várták a gyerekek. Teret adtam, hogy az óvodások kibontakozzanak saját kreativitásuk szerint, így igyekeztem széles választékot kínálni nekik az alapanyagokból. A kosárfonás is egy türelmet igénylő munka, folyamatosan ügyesen figyeltek arra, hogy a fonalak szépen rendezetten legyenek átfűzve a papír poháron, hogy kialakuljon a kívánt kosárforma (3.sz. melléklet, 9.sz. fotó). A tevékenység alatt a gyerekek közösségi élménye is erősödött, mivel közösen dolgoztak, és egymás munkáját is meg csodálták. Miután elkészültek a kosarak, egy népi körjátékot játszottunk a kosarakkal, amely lehetőséget adott arra, hogy egy újabb élményt szerezzenek. A körjáték nemcsak a fizikai aktivitást, hanem a csapatmunkát és az együttműködést is fejlesztette, hiszen a játék során mindenki egymásra figyelt és közösen vett részt a szórakoztató tevékenységben.	A győri óvodában a fonalból készült kosárkák készítése szintén nagy sikerrel zajlott. A gyerekek élvezték a fonás technikáját, és szívesen dolgoztak a különböző színű fonalakkal, hogy saját kis kosarukat megalkossák. Miután a kosarak elkészültek, a gyerekek nagyon boldogok voltak, hogy saját kezükkel készített kosarat vihetek haza. Az alkotás során a finommotorikai készségek fejlődtek, hiszen a pontos fűzése és a kosár forma megfelelő kialakítása nagy figyelmet igényelt. A foglalkozás során a gyerekek nemcsak a kézműveskedtek, hanem egy újabb magyarnépi játékot is megismertek: a "Megy a kosár" játékot. A kosarak itt új szerepet kaptak, hiszen a gyerekek a tevékenység során nemcsak használhatták őket, hanem egy közösségi élményt is átélhettek. A játékban a gyerekek körben ültek, és a zenére átadták a kosarat egymásnak. Amikor a zene megállt, annak a gyermeknek, aki a kosarat tartotta, kellett mondania egy számot vagy szót. Ez a játék nemcsak szórakoztató volt, hanem erősítette

	a gyerekek közötti kötődést és a közösségi érzést (4.sz. melléklet, 9.sz.fotó).
--	---

10. sz. táblázat: Kosár fonás (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)

Agyagozás szobormintázat (2. sz. melléklet, 10. foglalkozásterv):

A Budapesti óvodásokkal a foglalkozást megelőzően múzeumba látogatunk el, ahol sok-sok szobrot láttak. A győri óvodában sajnos nem volt rá lehetőség ezért sógyurmából szobrászkodtunk.

Budapesti Mesepalota Tagóvoda	Győri Kovács Margit óvoda
Az agyagozás a fővárosi óvodában különleges élményt nyújtott a gyermekek számára, hiszen egy korábbi múzeumlátogatás élményére épült. A foglalkozást egy beszélgetéssel kezdtem, amin felelevenítettem a gyerekek emlékeit a kiállításon látottakról. Ez inspirációt adhatott nekik a későbbi munkáikhoz. Az alkotás megkezdése előtt a bemutattam az agyagot, mint alapanyagot, és közösen felfedeztük annak tulajdonságait. A gyermekek kipróbálhatták, milyen érzés az agyagot megfogni, gyúrni és formázni, beszélgetünk arról, hogy ez az anyag mennyire különbözik azoktól, amelyeket eddig használtunk. Az alkotás folyamata során a gyermekek szabadon választhatták meg, milyen figurát szeretnének készíteni. Voltak, akik állatokat formáltak, mások emberi alakokat vagy éppen fantáziájuk szülte különleges	A győri óvodában sajnos nem volt lehetőség múzeumba látogatni a gyerekekkel és nem állt rendelkezésre agyag sem, ezért sógyurmából szobrászkodtunk, de ez egyáltalán nem befolyásolta a lelkesedésünket. A gyerekek örömmel vettek részt az munkában, először együtt elkészítettük a sógyurmát megbeszéltük miből készült milyen a tapintása stb. Ezután elkezdtek formázni a szobrocskákat és hamarosan spontán kiállítást szerveztek az elkészült szobrok bemutatására. A gyerekek egy-egy különleges formát, karaktert vagy jelenetet formáltak meg, ami egyéni elképzeléseiknek és kreativitásuknak megfelelően alakult. A kiállításszervezése során a gyerekek közösen dolgoztak: segítettek egymásnak, a szobrok elhelyezésében, és közösen alakították ki a kiállítási teret. Ez a közösségi élmény megerősítette a gyerekek közötti

szobrokat. Mivel az agyagozás sok türelmet igényel, előfordult, hogy egy-egy forma nem sikerült elsőre, de a bátorítottam őket, hogy próbálkozzanak tovább, és megmutattam, hogyan lehet kijavítani az apróbb hibákat. Ezáltal a gyermekek megtanulták, hogy az alkotás folyamata türelmet és kitartást igényel, és hogy a hibákból tanulni lehet <i>(3.sz. melléklet, 10. sz. fotó)</i>. Amikor mindenki elkészült kiégettük, majd másnap egy spontán múzeumos szerepjáték alakult ki. A gyermekek saját kis kiállítást rendeztek, ahol bemutatták egymásnak a szobraikat, és elmesélték, hogy mit ábrázolnak a szobraik. Néhányan idegenvezető szerepébe helyezkedve elmagyarázták társaiknak, hogyan készültek el az egyes alkotások, míg mások múzeumlátogatóként csodálták meg a kiállítást. A szerepjáték során a gyerekek nemcsak a készített munkáikról beszéltek, hanem a történeteket is kitalálták a szobraik köré, ami tovább erősítette a kreativitásukat és a szóbeli kifejezőkészségüket. A foglalkozás végére a gyermekek nemcsak egy kézzel fogható alkotást hoztak létre, hanem egy közös élménnyel is gazdagodtak	kapcsolatokat és a csapatmunkát, mindjárt megtapasztalták, hogy alkotásaikat mások is értékelhetik. Mindenki megkapta a közös sikernek az érzését. és egy igazi művészeti élmény alakult ki, ahol mindenki kiemelkedett a saját eredményeivel. A közös élményeken keresztül a gyerekek természetes módon kerültek közelebb a művészeti világhoz. <i>(4.sz. melléklet, 10. sz. fotó)</i>.
---	--

11. sz. táblázat: Agyagozás (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)

Következtetések:

A kutatás célja az volt, hogy feltárjam a népi játékeszközök készítésének hatását a gyermekek kreativitására, fejlődési ütemére és játéktevékenységére két eltérő óvodai környezetben: egy fővárosi és egy vidéki intézményben. Az irányított tevékenykedtetés, a

gyermek megfigyelése és az összehasonlító elemzés módszerei révén átfogó képet kaptam arról, hogyan hatnak a különböző környezeti tényezők a gyermekek alkotómunkájára, eszközhasználati szokásaikra és kreativitásuk kibontakozására.

Az eredmények rávilágítottak arra, hogy a környezeti tényezők jelentős szerepet játszanak a gyermekek kézműves tevékenységeiben. A Győri Kovács Margit Óvoda gyermekei közül sokan a városhoz közeli kisebb településekről vagy falvakból érkeznek, így számukra a természetes anyagok, mint a fa, csutka, csuhé vagy dió, kevésbé jelentettek újdonságot. Ez megmutatkozott az alkotómunkában is: magabiztosabban kezelték az alapanyagokat, gyorsabban sajátították el az új technikákat, és önállóbbak voltak a munkafolyamat során. Ezzel szemben a Budapesti Mesepalota Tagóvodában gyerekek számára ezek az anyagok gyakran ismeretlenek voltak, így több támogatást és irányítást igényeltek az alkotás során. Az eszközhasználat – például a fonás, csomózás számukra nagyobb kihívást jelentett, míg a győri gyerekek előzetes tapasztalatokkal rendelkeztek ezen a téren.

A foglalkozások mindkét óvodában hozzájárultak a gyerekek finommotorikus készségeiknek, problémamegoldó képességeiknek és önállóságuk fejlődéséhez. Az alkotás folyamata során erősödött a türelmük, kitartásuk, valamint együttműködési és kommunikációs képességeik. Kiemelkedő eredményként figyelhető meg, hogy a gyermekek nemcsak elkészítették a játékokat, hanem azokat aktívan beépítették játéktevékenységeikbe, szerepjátékokat alakítottak ki, történeteket meséltek hozzájuk, és közösen élvezték az alkotás örömét.

A kutatási módszereket sikeresen alkalmaztam: az irányított foglalkozások lehetőséget teremtettek a megfigyelésre és két óvoda összehasonlításra. A jegyzeteléssel és fényképes dokumentációval rögzített tapasztalatok alátámasztották az elméleti feltételezéseket, miszerint a népi játékeszközök készítése nemcsak a kéz ügyességet és a kreativitást fejleszti, hanem a gyerekek motivációjára és élményszerzésére is pozitív hatással van. Az összehasonlító elemzés lehetővé tette annak feltárását, hogy a környezeti tényezők és az előzetes tapasztalatok hogyan befolyásolják a gyermekek alkotómunkáját.

Összességében a kutatás célkitűzései teljesültek: sikerült rávilágítanom arra, hogy a népi játékok készítése mindkét óvodai közegben hozzájárul a gyermekek fejlődéséhez, ám a gyermekek előzetes tapasztalatai és környezeti háttere befolyásolja azt, milyen könnyen sajátítják el az egyes technikákat. A kutatásom megerősítette, hogy az élményalapú,

tapasztalati tanulás fontos szerepet játszik a gyerekek kreatív fejlődésében, és a természetes anyagokkal való munka minden gyermek számára gazdagító, élményszerű tapasztalatot nyújtott, függetlenül attól, hogy vidéki vagy fővárosi óvodai közegben nevelkednek.

ÖSSZEFOGLALÁS

Szakedolgozatom célkitűzése az volt, hogy feltárjam a népi játékszerek szerepét az óvodai manuális tevékenységek sorában. Különös tekintettel azok fejlesztő hatásaira, valamint a kulturális hagyományok megőrzésében betöltött szerepükre. A kutatás középpontjában annak vizsgálata állt, hogy a 21. század digitális világában hogyan tudják ezek az egyszerű, természetes anyagokból készült eszközök továbbra is gazdagítani a gyermeki fejlődést, és milyen módon segítik elő a kreatív, szociális és érzelmi készségek kibontakozását.

Arra törekedtem, hogy minél több szakirodalmat megvizsgáljak, és abból megfelelő következtetéseket vonjak le. A szakedolgozatom első része az elméleti alapokra fókuszál, ami alapján megértjük a népi játékok jelentőségét és szerepüket a gyermeki fejlődésben. Először is, a játék fogalmát és sajátosságait vizsgáltam, amelynek során különböző játékelméleteket ismertet, például pszichológiai szempontból a játék szerepét a gyermeki fejlődésben, valamint a szociológiai megközelítéseket. Továbbá az első alfejezeteiben a hangsúly a népi játékszerekre helyeződik. Ebben a részben azoknak az eszközöknek az értelmezését mutattam be, amelyek gyakran rejtett tanulságokat és jelentéseket hordoznak magukban, megértetik a történelmi és kulturális hátterüket. Ezáltal lehetőség nyílik a játékszerek mélyebb megértésére és figyelembevételére az oktatásban és nevelésben. Emellett a gyermeki tevékenység kontextusában vizsgáltam meg a népi játékszerek helyét. Kiemeltem, hogyan segítik elő ezek az játékszerek a gyermek fejlődését, kreativitását és szociális képességeit. Próbáltam megvizsgálni, hogyan lehet ezeket az játékszereket hatékonyan beilleszteni az oktatási és nevelési gyakorlatba, hogy támogassák a gyermek teljes körű fejlődését és tanulását.

A második fejezet arról szól, hogy hogyan lehet hatékonyan alkalmazni a népi játékszereket a mai óvodai nevelésben. Első lépésként bemutattam a népi játékok szerepét a gyermeki fejlődésben. Ez azt jelenti, hogy megvizsgáltam, hogyan támogatják ezek a népi játékok a gyermek motorikus, kognitív, érzelmi és szociális fejlődését. Például hogyan lehet fejleszteni a kézügyességet vagy a problémamegoldó képességeket. A második pontban áttekintik a népi játékok és játékszerek osztályozását. Ez azt jelenti, hogy csoportosítottam ezeket az eszközöket különböző szempontok alapján, például anyaguk, funkciójuk vagy eredetük szerint. A harmadik pontban pedig részletesen kitérek az eszközös játékok a népi játékokra. A negyedik pontban kitérek a népi és digitális játékok összehasonlítására. Valamint a népi játékok modern adaptációs lehetőségeire is, megvilágítva, hogy ezek a

hagyományos eszközök hatásainak hatékonynak a digitális környezet káros ellensúlyozásában.

Dolgozatom gyakorlati részében saját kutatást végeztem két óvodai helyszínen: a Budapesti Mesepalota Tagóvodában és a Győri Kovács Margit óvodában. Kutatásom során 10 db különböző népi játékszert készítettünk foglalkozások során a gyerekekkel. Ezalatt megfigyeltem, a gyerekek viselkedését, tevékenységét és fejlődési eredményeit. A megfigyelésen túl képekkel dokumentáltam az alkotói tevékenységet. A kutatás eredményei azt mutatták, hogy a népi játékszerek sokoldalúan támogatják a gyerekek fejlődését. Segíti a finommotorika fejlődését, növeli a kreatív problémamegoldó készséget, javítja a szociális kapcsolatok alakulását, és a kulturális identitás megerősítéséhez is. A gyerekek szívesen fogadták ezeket a játékokat, nagy örömmel és aktivitással vettek részt a kézműves tevékenységekben és az eszközös népi játékokban. Ugyanakkor tapasztalható volt, hogy a különböző környezeti adottságok – városi és vidéki óvodai közeg – eltérő módon befolyásolják a népi játékszerek fogadtatását és alkalmazását.

Meglátásom szerint a népi játékszereknek különleges helye van az óvodai manuális tevékenységek sorában több fontos okból is. A népi játékszerek hagyományosan olyan eszközök, amelyeket generációk óta használnak a gyerekek szórakoztatására és fejlesztésére. Ezek az eszközök gyakran egyszerűek, kézzel készíthetők, és természetes anyagokból állnak, ami lehetővé teszi a gyerekek számára, hogy közelebb kerüljenek a természethez és a hagyományokhoz. A népi játékszerek általában nagy hangsúlyt fektetnek a kreativitásra és a képzelőerőre. Ezek az eszközök gyakran nem rendelkeznek előre meghatározott szabályokkal vagy utasításokkal, így a gyerekek szabadon játszhatnak velük, és saját világot teremthetnek körülöttük. Ez segíti a kreatív gondolkodást, a problémamegoldó képességeket és a kommunikációt. A népi játékszerek gyakran több érzékszervet is fejlesztenek egyszerre.

Végül pedig, a népi játékszerek használata segíti a gyerekeket abban, hogy értékeljék és tiszteljék a hagyományokat és a különböző kultúrákat. Az ilyen típusú játékok általában valamilyen társadalmi vagy kulturális kontextusba ágyazódnak, így lehetőséget nyújtanak arra, hogy az óvodások megismerjék és megértsék a különböző népek életmódját és értékeit.

Ezek az indokok együttesen mutatják, hogy miért fontosak a népi játékszerek az óvodai manuális tevékenységek sorában. Segítenek a gyerekek fejlődésében, támogatják a kreativitást és a sokoldalú készségek fejlesztését, valamint hozzájárulnak a kulturális tudatosságuk növeléséhez is.

РЕЗЮМЕ

Метою моєї дипломної роботи було дослідити роль народних іграшок у ручній діяльності в дитячих садках, особливо з точки зору розвитку дитини та збереження культурних традицій. Центральним питанням дослідження було те, які можливості ці прості іграшки, виготовлені з природних матеріалів, мають для розвитку дитячої творчості, соціальних та емоційних навичок у цифровому світі 21 століття.

У теоретичній частині дипломної роботи я представила поняття гри та її роль у розвитку дитини на основі різних теоретичних підходів, а потім детально розглянула характеристики, культурне значення та освітні можливості народних іграшок. Я приділила особливу увагу порівнянню народних та цифрових іграшок, а також сучасній адаптації традиційних інструментів у дитячих садках.

Я провела своє практичне дослідження у двох дитячих садках (у Будапешті та Дьєрі), де ми разом з дітьми виготовили десять видів народних іграшок. На основі спостережень та документації я визначила, що ці інструменти позитивно впливають на дрібну моторику дітей, креативність, навички вирішення проблем, соціальні стосунки та культурну обізнаність. Відмінності між міськими та сільськими дитячими садками також вплинули на сприйняття та застосування ігор.

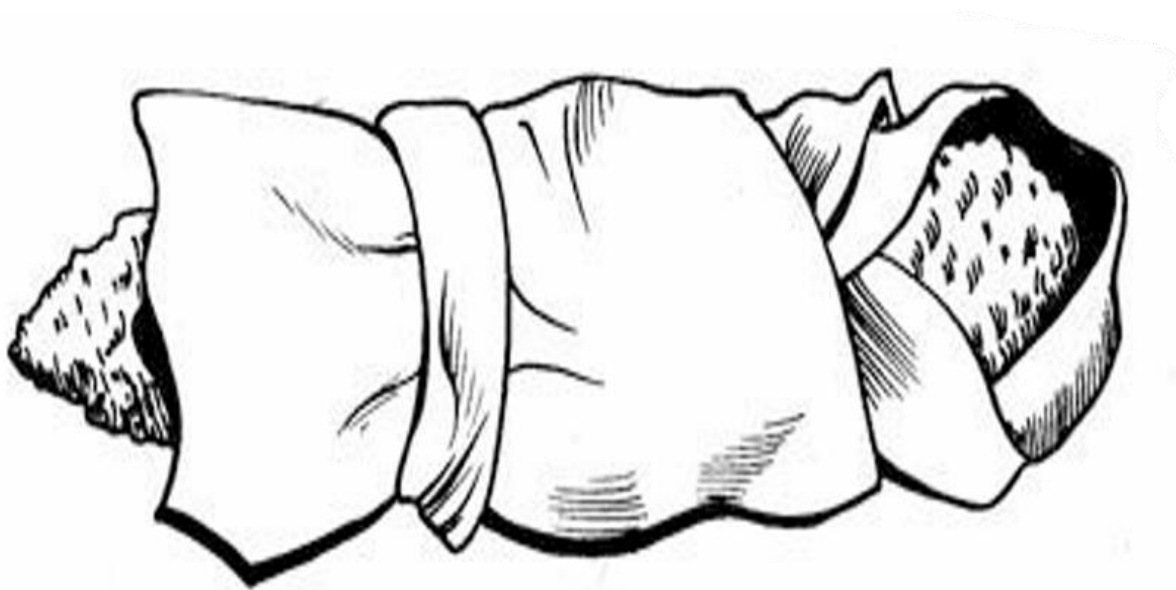
На завершення можна стверджувати, що народні іграшки є цінними та універсальними розвивальними інструментами у дошкільній освіті. Вони одночасно підтримують фізичний та розумовий розвиток дітей та сприяють збереженню традицій, тому заслуговують на важливу роль у сучасній педагогічній практиці.

HIVATKOZOTT IRODALOM

- Alekszandrov J. V. (Александров Ю.В.) (2015): Психологія розвитку. навч. посіб. Harkiv.
- B. Méhes V. (1993): Az óvónő és az óvodai játék. Calibra, Budapest.
- Beerné Santa M., Szappanos I. I. (1991): Módszertani példatár. Kecskeméti tanítóképző főiskola, Kecskemét.
- Benedek K., Sándor I. (2018): Útravaló - a néphagyomány közvetítésének módszerei az óvodában. Hagyományok Háza, Bausz Kft, Budapest.
- Bíró M. (2017): Népi játékok. Letöltve: 2024.március.06 https://archive.deac.hu/efopdokumentumok/nepi_jatekok.pdf
- Bősze B., Devosa I. (2021): A digitális játékok oktatásban történő alkalmazásának lehetőségei. Possibilities of using digital games in education. Tanítóképző Főiskolai Kar, Károli Gáspár Református Egyetem, Magyarország
- Csorba B. (1988): Temerini néphagyományok. Forum Könyvkiadó, Újvidék,
- Dombi A., Babics E. (2013): Játékpedagógia. Letöltve: 2023.december.11 <http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Jatekpedagogia/>
- Falusi A. (2016): Zene és egészség: Tanulmánygyűjtemény. Kossuth Kiadó, Budapest.
- Fehér Á., Megyeriné Runyó A. (2019): A digitális világ hatása a gyermekekre. Vác. Letöltve: 2024.január.20 <https://real.mtak.hu/92172/1/A%20digit%C3%A1lis%20vil%C3%A1g%20hat%C3%A1sa%20a%20gyermekekre.pdf>
- Feldöldi L., Lázár K., Martin Gy., Niedermüller P., Pesovár E., Pesovár F., Vargyas L. (1990): Népzene, néptánc, népi játék. Letöltve: 2024.március.19 <http://mek.niif.hu/02100/02152/html/06/index.html>
- Hein R. (1988): A játék és a játékeszközök jelentősége az óvodáskorú gyermekek nevelésében, Játékpedagógiai Fórum, Hajdúböszörmény.
- Horváth K. T. (2007): Gyermekvilág – játékvilág. Brenner János nevelési Központ, Szombathely. Letöltve: 2024.január.04 <https://www.katped.hu/sites/default/files/gyermekvilag.pdf>
- Józsefvárosi Óvodák Mesepalota Tagóvodája-bemutakozás. Letöltve: 2024. március 20: <https://www.08egyesítettovoda.hu/mesepalota-tagovoda/>
- Keszler M. (1965): A magyar gyermektáncmozgalom történetéből.
- Kolosai N., M. Pintér T. (2016): A gyermekkultúra jelen(tőség)e. Budapest.

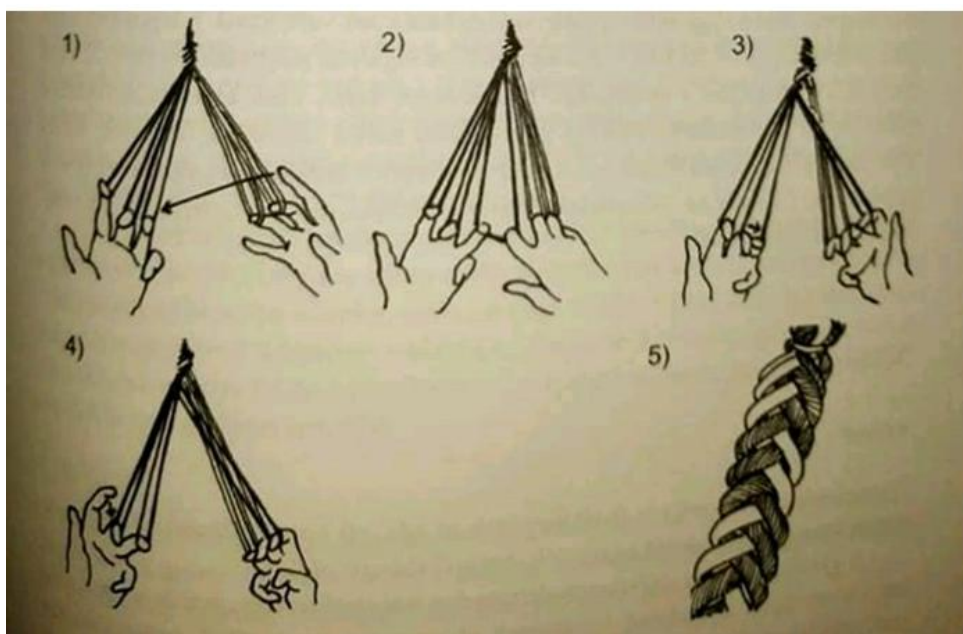
- Konok, V., Liszkai-Peres, K., Bunford, N., Ferdinandy, B., Jurányi, Z., Ujfalussy, D. J., Miklósi, Á. (2021): Mi történik 6 perc játék után? - A digitális játékok hatása a figyelemre. ELTE Alfa Generáció Labor. Letöltve:2025.03.10
<https://www.alfageneracio.hu/kutatasok/digitalis-jatekok/>
- Kovács Gy., Bakosi É., (1995): Játék az óvodában. Debrecen.
- Kovács Margit Óvoda- bemutatkozás. Letöltve: 2025. április.10:
<https://kovacsmargit.gyoriovodak.hu/bemutakozas>
- Lázár K (1997): Népi Játékok. Planétás Kiadói és Kereskedelmi Kft, Budapest.
- Lázár K (2002): Gyertek, gyertek játszani I. Budapest, Eötvös József Könyvkiadó.
- Lázár K (2005): Népi játékok. Planétás Kiadó, Budapest.
- Lázár K (2017): A népi játékok megkülönböztetése a többitől. 1. rész. Letöltve:2025.január.25
https://real.mtak.hu/73289/1/A_nepi_jatekok_megkulonboztetese_a_tobbitol_1_u.pdf
- Pupekné Klincsek V. (2016): Milyen hatással van a 4-6 éves gyermekekre a népi játékok készítése. Rákoscaba.
- Rausch A., Pásztor A. (2021): Mobil eszközök az óvodában. A digitális technológiával támogatóértékelés és fejlesztés lehetőségei. Letöltve: 2024.december.06
https://real.mtak.hu/131420/1/nevelestudomany_2021_2_5-17.pdf
- Remete Farkas L. (2021): Régi-népi, ifjúsági játékok. „Magyarság hagyománya és története” könyvsorozat XII. kötet. Budapest.
- Stark G. (2015/2016): Játékpedagógia és játékmódszertan. Babes - Bolyai Távoktatási Központ Pszichológia és Neveléstudomány Kar iskola- és óvodapedagógia szak, Szatmárnémet.
- Szkalarenko O.A. (Скляренко О. А.) (2009): М'яка іграшка своїми руками. Mikko, Harkiv.
- Tamásiné Dsupin B. (2010): A Népi Játékok És A Mozgás Relációja, És Funkciója A 3-7 Éves Gyermekek Személyiségfejlődésében. Jyväskylä Letöltve: 2024.március.14
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/25454/9789513939885.pdf>
- Zilahi J. (1996): Óvodai nevelés játékkal, mesével – Elmélet és módszertan. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.

1.SZ. MELLÉKLET:

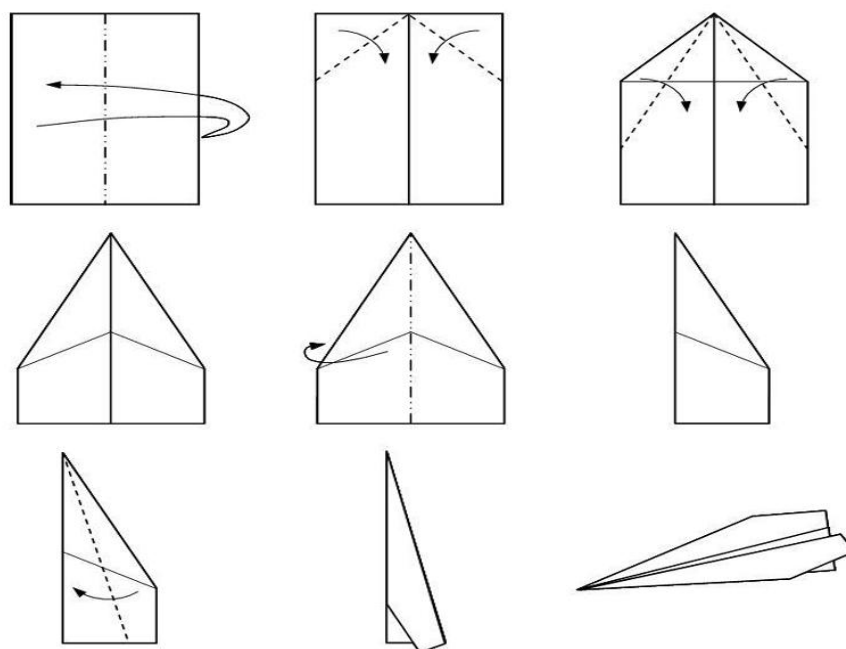
1. ábra: Csutkarozi

Forrás: Feldöldi L., Lázár K., Martin Gy., Niedermüller P., Pesovár E., Pesovár F., Vargyas L.: Népzene, néptánc, népi játék (1990)

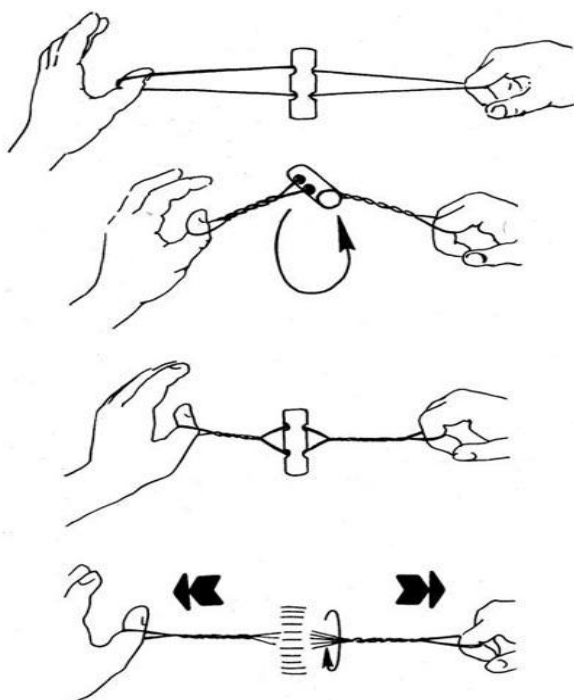
2. ábra: Körmönfonás lépcsről lépésre

Forrás: Benedek K., Sándor I.: Útravaló - a néphagyomány közvetítésének módszerei az óvodában (2018).

3. ábra: Papírrepülő hajtogatása

Forrás: <https://www.nagyszuloklapja.hu/jatek-az-unokaval/3600/papirrepulo-hajtogat-as-lepesrol-lepesre:-4-repilotipus-amit-papirbol-hajtogathatsz.html>

4. ábra: Drúgattyú vagy zúgattyú

Forrás: Hévizgyörk, Pest m.; Hintalan–Lázár 1980: 141

5. ábra: Agyagmunka

Forrás: <http://keszmuvesz.hupont.hu/>

2. SZ. MELLÉKLET: FOGLALKOZÁS TERVEZETEK

1. Foglalkozásterv

A foglalkozás témája: Csutkababa készítés

A foglalkozás céljai:

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztés, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztés
- oktatói: a kukorica elemei és felhasználásai, emberi alak felépítése

Nevelési feladatok:

- Kudarctűrő képesség (nem lehet mindenki elsőre kész, legközelebb ügyesebb lesz).
- Önfegyelemre nevelés és egymás testi épségének megóvása (nem lökjük el a másikat, vigyázunk egymásra) – közösségi érzés fejlesztése.
- Közös tevékenység öröme felhívni a figyelmet.
- Egymásra figyelés, egymás munkájának megcsodálása.
- Türelem és kitartás ösztönzése, alkalmazkodóképesség fejlesztése életkorukhoz és egyéni fejlettségükhöz igazodva.

Eszközök: szemléltető csutkababa, kukoricacsutka, csuhé, madzag

Korosztály: nagycsoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, bemutatás, beszélgetés, megfigyelés, gyakorlás, tapasztalás, dicséret

A foglalkozás menete:

Sziasztok gyerekek! Ma egy különleges foglalkozásra készülünk. Milyen évszak van most ki tudja nekem megmondani? Igen ősz van. Ilyenkor szoktuk betakarítani és learatni a terméseket. Ti milyen terméseket ismertek gyerekek? – Búza, kukorica stb. Hát ti nagyon ügyesek vagytok képzeljétek el ma a kukoricából fogunk készíteni valamit, de még nem árulom el mit. Először elmondok nektek egy mondókát, amiből rájöhettek mit is fogunk készíteni ma.

*Őszre szép sárgává érett,
kezdődhetett a szüret,
száraz száráról letörték,
begyűjtötték a csövet.
Szorgos kezek lemorzsolják
róla a sok gyöngyszemet,*

*így zajlott nagy vigadozva
a kukorica szüret.
Ez a csutka, de jópofa!
kócból készült a haja,
csuhéból a szoknyácskája,
kész is a csutkababa!*

Ki találtátok gyerekek mit fogunk készíteni? Igen csutkababát. Nagyon ügyesek vagytok! Ki tudja, mi az a csutkababa? Ki tudja miből készül a csutkababa? Milyen részei vannak a csutkababának? Nézzétek gyerekek itt van egy teljes kukorica, nézzétek, milyen szép a mintázata! A kukorica belsejében vannak a szemei, és a külső réteg, a csuhé védi meg a kukoricát a külső behatásoktól, például az esőtől. A csutka az alatt található, ahol a szemek vannak, vagyis a kukorica közepén.

Most már, hogy mindenki ismeri a csutkababát neki is kezdhethetünk az elkészítésének. Először is mindenki kap egy kukoricacsutkát és csuhét, amiből a ruháját fogjuk elkészíteni a babának. Mit gondoltok, hogy lehet beszerezni ezeket az anyagokat? A mezőn! Beszéltünk már arról, hogy ősszel betakarítják a kukoricát, ami a mezőn vagy a kertünkben terem. Tehát ezek a természetes anyagok, amelyek szezonálisan hozzáférhetők.

A félbevágott kukoricacsutkát adtam mindenkinek, illetve csuhét és fonalat, amivel oda rögzítjük a csuhét a csutkához. Mindenki tépjen le egy kisdarabot a csuhéból és tekerje körbe vagy csináljon a csutkának szoknyát, majd körbetekerjűk és megkötjük a fonallal. Nagyon ügyesek voltatok kész is lett a csuhébabátok. Üljünk le egy kis körbe a szőnyegre és a babánkat ringatva mondjuk el a mondókat közösen, amit a foglalkozás elején elmondtam nektek.

2. Foglalkozásterv

A foglalkozás témája: Zúgattyú játék

A foglalkozás céljai:

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztés, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztés

Nevelési feladatok:

- Kudarctűrő képesség (nem lehet mindenki elsőre kész, legközelebb ügyesebb lesz).
- Önfegyelemre nevelés és egymás testi épségének megóvása (nem lökjük el a másikat, vigyázunk egymásra) – közösségi érzés fejlesztése.
- Közös tevékenység örömere felhívni a figyelmet.
- Egymásra figyelés, egymás munkájának megcsodálása.
- Türelem és kitartás ösztönzése, alkalmazkodóképesség fejlesztése életkorukhoz és egyéni fejlettségükhöz igazodva.

Eszközök: szemléltető zúgattyú, makk teteje, cérna vagy fonal, kalapács, tompa vastagtű

Korosztály: nagycsoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, bemutatás, beszélgetés, megfigyelés, gyakorlás, tapasztalás, dicséret

A foglalkozás menete:

Emlékeztek gyerekek mit gyűjtöttünk Margit szigeti kiránduláson? Makkot. Igen jól emlékeztetek amiből ma egy nagyon izgalmas népi játékot fogunk készíteni, aminek a neve zúgattyú. A makkot először meg kell tisztítani, majd a tetejét levágjuk és aztán kilyukasztjuk. Egy madzagot vagy zsineget húzunk át a makk tetején lévő lyukakon keresztül, majd megkötik annak a végét. A játék lényege, hogy a madzagot húzogatva a makk teteje forog és vibrál, így keltve a zúgó hangot, ami a játék nevének is alapját adja.

Kezdjük is neki a feladatnak mindenkinek adok egy kiskalapácsot és egy tompa vastagtűt és a makknak a tetejét amire a tű segítségével kettő lyukat lyukasztunk. Ha ezzel megvagytok akkor át húzzuk a lyukakon a cérnát és a végére egy csomót kötünk. Mindenki próbálja meg a csomókötést, akinek nem megy annak segítek. Nagyon ügyesek voltatok! Most pedig kipróbáljuk, hogy sikerültek a zúgattyúk aztán éneklünk egyet.

Játszunk egy olyan játékot, hogy egyszerre megpörgetjük a zúgattyút és addig énekeljük a *Erdő is van, makk is van*, dalt míg meg nem áll zúgattyú aztán így tovább.

Erdő is van, makk is van

Majd meghízik a kis kan.

Ha meghízik, levágom,

Jó lesz, babám, a nyáron.

Szűröm volna, tarisznyám,

Mindjárt megházasodnám.

Szűröm sincsen, tarisznyám,

Meg sem házasodom ám.

Ingem, gatyám, de szennyes,

Magam vagyok szerelmes.

Ingem, gatyám eladom,

Mégis megházasodom.

A gyerekek általában örömmel játszanak ezzel a játékkal, különösen akkor, ha versenyt rendeznek, ahogyan most is tettek a dal után, hogy ki tudja hosszabb ideig pörgetni a zúgattyút.

3. Foglalkozásterv

A foglalkozás témája: Kumplimalac

A foglalkozás céljai:

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztés, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztés

Nevelési feladatok:

- Kudarctűrő képesség (nem lehet mindenki elsőre kész, legközelebb ügyesebb lesz).
- Önfegyelemre nevelés és egymás testi épségének megóvása (nem lökjük el a másikat, vigyázunk egymásra) – közösségi érzés fejlesztése.
- Közös tevékenység örömere felhívni a figyelmet.
- Egymásra figyelés, egymás munkájának megcsodálása.
- Türelem és kitartás ösztönzése, alkalmazkodóképesség fejlesztése életkorukhoz és egyéni fejlettségükhöz igazodva.

Eszközök: krumpli, makk, fogpiszkáló

Korosztály: nagycsoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, bemutatás, beszélgetés, megfigyelés, gyakorlás, tapasztalás, dicséret

A foglalkozás menete:

Gyerekek ti milyen házi állatokat ismertek? -kutya, macska, tyúk, kacsa, tehén, disznó stb. Ki tudja nekem megmondani, hogy ezeknek a háziállatoknak a kicsinyeit, hogy hívjuk? Soroljuk fel: Kutya- kiskutya, macska-kiscica, tyúk- csibe, tehén- boci, disznó- malac. nagyon ügyesek voltatok. Képzeljétek el ma kismalacokat fogunk készíteni, de nem akármiből fogjuk készíteni krumplit fogunk felhasználni hozzá. Mindenkinek az asztalra helyeztem a krumplikat, a fogpiszkálót a makkot, majd neki is állhatak a munkának.

Először is a négy fogpiszkálóból csinálunk neki lábakat, majd az orra helyére rögzítünk a makknak a tetejét ez lesz a malackának az orra. Szerintetek mi hiányzik még a malackának? Igen a szemei ügyesek vagytok. A szemhez az ollót fogjuk használni, de óvatosan meg ne sérüljön senki, megfogjuk az ollónkat és bezárjuk a krumplin a malackának

az orra felett két oldalra óvatosan egy lyukat nyomunk. Nagyon ügyesek voltatok kész is lett a malackátok. Ki ismer malackás mondókát vagy mesét? A három kismalac és a farkas mese. Nagyon szuperek vagytok ezt a mesét már jól ismeritek. El szeretnétek játszani? Igen. Én fogom mondani a mesét ti pedig a krumplimalacotokkal eljátsszátok.

4. Foglalkozástervezet

A foglalkozás témája: 5-ös fonás

A foglalkozás céljai:

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztés, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztés

Nevelési feladatok:

- Kudarctűrő képesség (nem lehet mindenki elsőre kész, legközelebb ügyesebb lesz).
- Önfegyelemre nevelés és egymás testi épségének megóvása (nem lökjük el a másikat, vigyázunk egymásra) – közösségi érzés fejlesztése.
- Közös tevékenység öröme felhívni a figyelmet.
- Egymásra figyelés, egymás munkájának megcsodálása.
- Türelem és kitartás ösztönzése, alkalmazkodóképesség fejlesztése életkorukhoz és egyéni fejlettségükhöz igazodva.

Eszközök: fonal

Korosztály: nagycsoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, bemutatás, beszélgetés, megfigyelés, gyakorlás, tapasztalás, dicséret

A foglalkozás menete:

Véget ért az őszi. Ki tudja nekem megmondani milyen évszak következik? Tél. Igen ügyesek vagytok. Télen milyen idő szokott lenni? Hideg. Bizony nagyon hideg szokott lenni télen ezért többet is vagyok bent a házban és kevesebbet kint a hidegben. Ezért ma egy új dolgot fogok nektek megmutatni. Ki tud közületek fonni? én /én nem. Képzeljétek ma 5-ös fonást fogjuk megtanulni, amiből készíthetünk karkötőt vagy nyakláncot is, ezt majd ti eldöntitek ki mit szeretne, de lehet készíteni mindkettőt is. Először is oda adom a fonalakat és mindenki választhat magának tetsző színeket. Miután mindenki kiválasztotta fonálát az asztalhoz rögzítettem egy ragasztószalaggal a szállakat, hogy könnyebb legyen fonni.

Most gyerekek figyeljetelek rám és együtt velem csináljuk mindig a külső fonalat középre tesszük egyszer jobbról majd balról úgy, hogy mindig kettő szál maradjon kívül. Ha végeztetek a fonással a két végére csomót kötünk és kész is van a csoda szép nyaklánc és karkötő.

5. Foglalkozásterv

A foglalkozás témája: Zajkeltő játékhangszer (Diócsattogtató)

A foglalkozás céljai:

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztés, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztés

Nevelési feladatok:

- Kudarctűrő képesség (nem lehet mindenki elsőre kész, legközelebb ügyesebb leszel).
- Önfegyelemre nevelés és egymás testi épségének megóvása (nem lökjük el a másikat, vigyázunk egymásra) – közösségi érzés fejlesztése.
- Közös tevékenység öröme felhívni a figyelmet.
- Egymásra figyelés, egymás munkájának megcsodálása.
- Türelem és kitartás ösztönzése, alkalmazkodóképesség fejlesztése életkorukhoz és egyéni fejlettségükhöz igazodva.

Eszközök: dióhéj, kartonlap, fonal

Korosztály: nagycsoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, bemutatás, beszélgetés, megfigyelés, gyakorlás, tapasztalás, dicséret

Foglalkozás menete:

Nézzétek gyerekek ma hoztam nektek valamit tudjátok mi ez? -Nem tudjuk, mi az, óvónő! Egy zajkeltő játékhangszert fogunk készíteni, ami diócsattogtató néven is ismert. Ti hallottatok már erről a hangszerről? -Nem, még sosem hallottunk róla! Nagyon érdekes lesz! Tudjátok, miért nevezik diócsattogtatónak? -Mert dióval csattogtatjuk? Pontosan! A diócsattogtató egy olyan hangszert, amit dióval lehet csattogtatni, és így hangot lehet kelteni vele. Ez egy régi magyar népi hangszertípus, és mi most magunk is készíteni fogunk ilyen! Nagyon egyszerű az elkészítése. Készen állok? -Igen.

Kezdjünk is neki mindenkinek adok egy kartont amiből levágunk egy kisebb darabot ez lesz nekünk a hangszer alapja. majd válaszon mindenki kettő dióhéjat ez fogja nekünk kiadni

a csattogó hangot. Most próbáljuk meg a fonallal oda rögzíteni a kartonhoz a diót és kész is vagyunk a hangszerünkkel.

Gyertek játszunk egy játékot ki ismeri az „Erre csörög a dió” játékot? -Én/én nem. Ezt fogjuk játszani csak nekünk nem csörögni fog a diónk, hanem csattogni. Az egyikőtöknek bekötjük a szemét ő lesz a cica, egy kiszámolóval kiválasztjuk ki lesz az.

Kert alatt a macska

szemét pillogtatja.

Elvesztette gombostűjét,

A kutyára fogta.

A kutya azt mondta,

Hogy ő el nem lopta.

Inc, pinc, kalapinc,

Te vagy odakint!

Most már megvan ki lesz a cicánk. A többiek az egerek lesznek, akik kör alakzatba a cica körül állnak és majd mondjuk: Erre csattog a dió, arra meg a mogyoró!

Erre csatog, erre,

Erre gyere, erre!

Falat törtek, az csatog,

Hordót vittek, az zörög.

Itt a dió, mogyoró,

Te vagy a hunyó!

Közben a hangszerünket csattogtatjuk és figyeljük, hogy el ne kapjon a cica.

6. Foglalkozásterv

A foglalkozás témája: Szövés (kistakaró, terítő)

A foglalkozás céljai:

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztés, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztés

Nevelési feladatok:

- Kudarctűrő képesség (nem lehet mindenki elsőre kész, legközelebb ügyesebb leszel).
- Önfegyelemre nevelés és egymás testi épségének megóvása (nem lökjük el a másikat, vigyázunk egymásra) – közösségi érzés fejlesztése.
- Közös tevékenység örömere felhívni a figyelmet.
- Egymásra figyelés, egymás munkájának megcsodálása.
- Türelem és kitartás ösztönzése, alkalmazkodóképesség fejlesztése életkorukhoz és egyéni fejlettségükhöz igazodva.

Eszközök: fonal, szövőkeret

Korosztály: nagycsoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, bemutatás, beszélgetés, megfigyelés, gyakorlás, tapasztalás, dicséret

A foglalkozás mente:

Sziasztok gyerekek! Ma egy izgalmas tevékenységet fogunk kipróbálni, ami szövésnek hívunk. De mi is az a szövés? Ki tudja? -Én nem tudom. Az teljesen rendben van! A szövés olyan kézműves tevékenység, amikor fonalakat vagy szálakat keresztezünk egymás alatt és felett, hogy valamilyen szövetet, vagy más tárgyat készítsünk belőlük. Például szövött szőnyegek, kosarak vagy akár ruhák is készülhetnek így. Szóval, a szövés egy olyan módszer, amelyben különböző szálakat összefonva valami szépet és hasznosat tudunk alkotni.

Mi egy egyszerű módszert fogunk kipróbálni ma, amihez szövőkeretet fogunk használni szövéshez, és különböző színes fonalakkal fogjuk megmunkálni. Mindenki készíthet magának egy kistakarót vagy terítőt és majd meglátjátok, milyen szépek lesznek a végeredmények! Aztán elhelyezzük a babakonyhába, illetve a babházikóba. Kezdhetjük is a munkát nem baj, ha ma nem érkezel befejezni folytathatod egész héten.

Először is, mindenki válasszon egy kis szövőkeretet, akinek nem jut semmi baj ő később is elkészítheti vagy egyet ketten vagy hárman is csinálhatjátok. Ez lesz az alapja annak, amit készíteni fogtok. Válasszátok ki, hogy milyen színes fonalakkal szeretnétek dolgozni. Választhatjátok az általatok kedvelt színeket vagy hagyományos mintákat, például a szivárvány színeit. Vegyetek egy fonalat, és rögzítsétek a szövőkeret egyik sarkához. Ez lesz az első szál, amellyel elkezdtétek a szövést. Vegyetek egy másik szálát és vezessétek át a keret másik sarkához. Ezt a fonalat húzzátok át az első szál alatt, majd az első szál felett, hogy keresztfonalakat hozzatok létre. Mostantól kezdve a többi fonalat is ugyanúgy vezess át az alaplap mentén, hogy ők létesítsék a szövést. A fonalakat keresztezve, egymás alatt és felett haladjatok, ahogy haladtok előre. Ha szeretnétek, variáljátok a fonalakat, hogy mintákat és színváltásokat hozzatok létre a szövésben. Például váltogassátok a színeket, vagy alakítottak ki a saját mintákat. Amikor elért egy kívánt hosszt vagy mintát, rögzítsék a végső szálakat a kisszövőkeret széleinél. És vágassátok le a fölösleges fonalakat.

7. Foglalkozásterv

A foglalkozás témája: Körmöcskésés

A foglalkozás céljai:

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztés, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztés

Nevelési feladatok:

- Kudarctűrő képesség (nem lehet mindenki elsőre kész, legközelebb ügyesebb lesz).
- Önfegyelemre nevelés és egymás testi épségének megóvása (nem lökjük el a másikat, vigyázunk egymásra) – közösségi érzés fejlesztése.
- Közös tevékenység öröme felhívni a figyelmet.
- Egymásra figyelés, egymás munkájának megcsodálása.
- Türelem és kitartás ösztönzése, alkalmazkodóképesség fejlesztése életkorukhoz és egyéni fejlettségükhöz igazodva.

Eszközök: fonal, körmöcske

Korosztály: nagycsoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, bemutatás, beszélgetés, megfigyelés, gyakorlás, tapasztalás, dicséret

A foglalkozás mente:

Ma egy különleges foglalkozást fogunk tartani, ami a tavasz ünnepléséről szól. Tudjátok, miért különleges ez az évszak? -Mert akkor virágzik minden! Igen, teljesen helyes! A tavasz az élet újjászületésének ideje, amikor a virágok kinyílnak, a fák újra leveleket hoznak, és a madarak visszatérnek. Mi más történik még a tavaszban? - A hó olvad, és a nap melegedik! Pontosan! A tavasz a hideg és sötét téli hónapok után a meleg és fényes napok időszaka. Ki ismeri a „Tavaszi szél vizet áraszt” dalocskát? Van kedvetek elénekelni? -Igen

*Tavaszi szél vizet áraszt, virágom, virágom
Minden madár társat választ, virágom, virágom*

*Hát én immár kit válasszak, virágom, virágom
Te engemet, én tégedet, virágom, virágom*

*Zöld pántlika könnyű gúnya, virágom, virágom
Mert azt a szél könnyen fújja, virágom, virágom*

*De a fátyol nehéz gúnya, virágom, virágom
Mert azt a bű földig húzza, virágom, virágom*

Nagyon szépen elénekeltétek! Ki mit szeret a tavasszal játszani? Én szeretek virágot szedni! Igen, a tavasz szabadon lehetőséget kínál arra, hogy a játszunk és felfedezzük a természet szépségeit. De tudjátok-e, mi a körmöcske? - Nem tudom, mi az a körmöcske. A körmöcske egy fonástechnika, ami pici kör kerete van amiben különböző figurákat is elkészíthetünk, a tavasz eljövetelével virágot, pillangót, csigát, kígyót, méhecskét is

készíthettek. Először is mindenki válaszon egy szint és egy körmöcskét majd figyelmesen figyeljete a folyamatra. A fonalat felülről bedugjuk a körmöcskébe, hogy kicsit lógjon ki a fonalból alul. Ezt a fonalat megfogjuk, hogy ne csússzon ki, majd elkezdjük a körmöcskékre tekerni a fonalat. Amikor körbeértünk, akkor a mozgó szálát a körmön felül vezetjük, és az alsó fonalhurkot átemeljük a felül lévő hurkon, át a körmöcske ágán. Így folytatjuk addig, míg megfelelő hosszúságú zsinórt nem kapunk. Az alsó szálát időnként meg kell húzni a körmöcskésítés közben, hogy egyenletes hurkokat kapjunk.

Nagyon ügyesen csináljátok, aki nem érkezik befejezni semmi baj holnap is folytathatja.

8. Foglalkozásterv

A foglalkozás témája: Textil nyuszi

A foglalkozás céljai:

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztés, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztés

Nevelési feladatok:

- Kudarctűrő képesség (nem lehet mindenki elsőre kész, legközelebb ügyesebb lesz).
- Önfegyelemre nevelés és egymás testi épségének megóvása (nem lökjük el a másikat, vigyázunk egymásra) – közösségi érzés fejlesztése.
- Közös tevékenység öröme felhívni a figyelmet.
- Egymásra figyelés, egymás munkájának megcsodálása.
- Türelem és kitartás ösztönzése, alkalmazkodóképesség fejlesztése életkorukhoz és egyéni fejlettségükhöz igazodva.

Eszközök: Rongy, olló

Korosztály: nagycsoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, bemutatás, beszélgetés, megfigyelés, gyakorlás, tapasztalás, dicséret

A foglalkozás mente:

Gyerekek ki tudja nekem megmondani milyen ünnep közeleg? Igen a Húsvét. Mi jut eszetekbe mikor a húsvétról beszélgetünk? -Tojásfestés locsolkodás, Jézus feltámadását ünnepeljük. És még kihagyatok egyet mi lehet az? Bizony a nyuszi. Nézzétek csak mit hoztam nektek. Ez egy rongyból készült nyuszi. Tudjátok gyerekek régen a paraszti embereknek nem volt plus nyuszijuk és ezért a fölösleges rongyokból készítették, amivel

játszhattak a gyerekek. Na gyertek mindenki válaszon egy magának tetsző anyagot és neki is kezdünk a munkának. Megfogunk egy anyagot azt ketté hatjuk ez lesz a nyuszing teste majd egy kisebb darab anyaggal átkötjük ez lesz a nyuszing feje, a fent maradót pedig bevágjuk ez lesz a nyuszing füle. Nagyon szép cuki nyuszik készültek gyertek mindenki hozza a nyusziját és leülünk a szőnyegre körbe majd elénekeljük a nyuszi ül a fűben dalocskát.

9. Foglalkozásterv

A foglalkozás témája: Kosárka fonás fonalból

A foglalkozás céljai:

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztés, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztés

Nevelési feladatok:

- Kudarctűrő képesség (nem lehet mindenki elsőre kész, legközelebb ügyesebb lesz).
- Önfegyelemre nevelés és egymás testi épségének megóvása (nem lökjük el a másikat, vigyázunk egymásra) – közösségi érzés fejlesztése.
- Közös tevékenység öröme felhívni a figyelmet.
- Egymásra figyelés, egymás munkájának megcsodálása.
- Türelem és kitartás ösztönzése, alkalmazkodóképesség fejlesztése életkorukhoz és egyéni fejlettségükhöz igazodva.

Eszközök: fonal, olló, papírpohár, dekorok, masni

Korosztály: nagycsoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, bemutatás, beszélgetés, megfigyelés, gyakorlás, tapasztalás, dicséret

A foglalkozás mente:

Gyerekek emlékeztek milyen fonásokkal ismerkedtünk meg az elmúlt időszakban? Igen. Soroljuk fel őket. Először készítettünk 5-ös fonást, szőtünk és körmöcskéztünk is. Ma is fonni fogunk, de nem akármit kosarat fogunk fonni. Amihez szükségünk lesz papír pohára amit én már felvagdostam nektek mindenki kap egyet és ti kiválaszthatjátok a nektek tetsző színű fonalat. Miután mindenkinek meg lett most kezdünk is neki, először a fonalat köbe tekerjük, majd egy szálát le a másik fonal szálát fel és így tovább. Ha készen lesztek ki is díszíthetitek a kosaratokat.

Nagyon szépek lettek a kosarak, nagyon ügyesek voltatok. De most megmondom nektek valamit, tudjátok, mire használhatjátok ezeket a kosarakat? -Játékra. Pontosan. Az egyik népi magyar játékunkban, a "Megy a kosár"-ban használhatjátok a kosarakat. És hogy is játszunk? Nos, ülünk egy körben, és egy kosarat adunk egymásnak. A zenére átadjuk a kosarat, és amikor a zene megáll, akkor aki a kosarat tartja, annak fel kell mondania egy számot vagy szót.

10. Foglalkozásterv

A foglalkozás témája: agyagozás szobormintázat

A foglalkozás céljai:

- fejlesztési: szókincs, memória fejlesztés, kreativitás fejlesztés, mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztés

Nevelési feladatok:

- Kudarctűrő képesség (nem lehet mindenki elsőre kész, legközelebb ügyesebb lesz).
- Önfegyelemre nevelés és egymás testi épségének megóvása (nem lökjük el a másikat, vigyázunk egymásra) – közösségi érzés fejlesztése.
- Közös tevékenység örömere felhívni a figyelmet.
- Egymásra figyelés, egymás munkájának megcsodálása.
- Türelem és kitartás ösztönzése, alkalmazkodóképesség fejlesztése életkorukhoz és egyéni fejlettségükhöz igazodva.

Eszközök: agyag, gyöngyök

Korosztály: nagycsoport

Foglalkozás típusa: új ismeretet közlő

Tevékenység módszerei: szemléltetés, bemutatás, beszélgetés, megfigyelés, gyakorlás, tapasztalás, dicséret

A foglalkozás mente:

Ki emlékszik hol voltunk a minap? Múzeumba. Igen ügyesek vagytok, és mit látattok mi volt a múzeumba? Sok szobor. Bizony nagyon sok szobrot láttunk. Ma gyerekek arra kérlek titeket, hogy alkossátok meg a saját kis szobraitokat és adjatok neki nevet. Agyaggal fogunk dolgozni azzal még nem dolgoztatok, úgyhogy nagyon figyeljete oda. Tudjátok, miért különleges az agyag? -Mert puha és lehet vele formázni! Igen, pontosan! Az agyag puha és formázható, ezért olyan jó vele dolgozni. Ma ti is meg fogjátok tapasztalni, hogy milyen szórakoztató vele játszani és alkotni. De először, mielőtt nekiállnánk, nézzük meg az agyag tulajdonságait. Képzeljétek el, hogy az agyag olyan, mint a varázsszoba, ami a kezetek alatt

alakul és formálódik. Ki szeretné megpróbálni? -Én! Én! Nagyszerű! Először mindenki kap egy kis darabot az agyagból. Fogjátok meg, és érezzétek, milyen puha és rugalmas! Most pedig próbáljátok meg formázni az agyagot kedvetek szerint. Készíthettek állatokat, embereket, vagy akár saját fantáziátok szerinti kissozobrokat. Engedjétek szabadjára a képzeleteteket!

3.SZ. MELLÉKLET: FOTÓTÁR (MESEPALOTA TAGÓVODA)

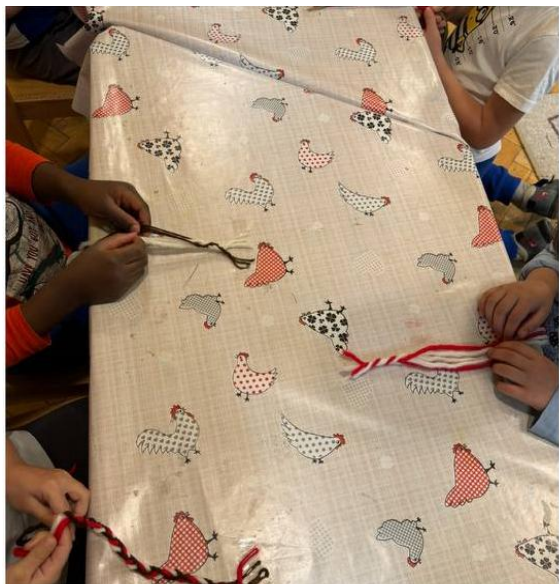
1. sz. fotó: Csutkababa készítése a Mesepalota Tagóvodában (Forrás: saját fotó)

2. sz. fotó: Zúgattyú készítése a Mesepalota Tagóvodában (Forrás: saját forrás)

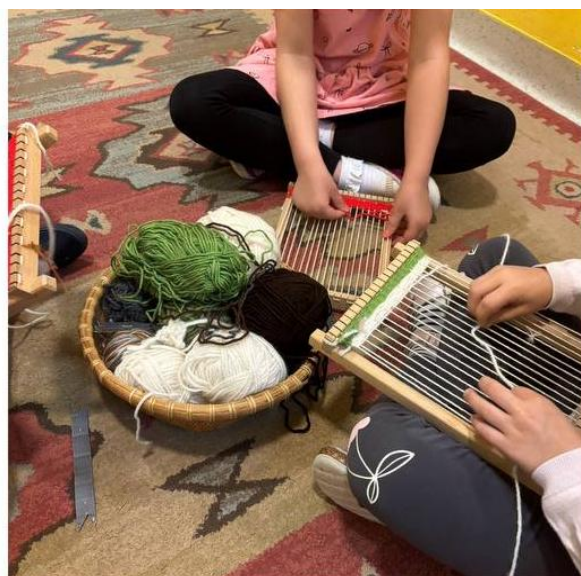
3. sz. fotó: Krumplimalac készítése a Mesepalota Tagóvodában (Forrás: saját fotó)

4. sz. fotó: 5-ös fonás készítése a Mesepalota Tagóvodában (Forrás: saját fotó)

5. sz. fotó: Zajkeltő hangszer (Csatogtató) készítése a Mesepalota Tagóvodában (Forrás: saját fotó)

6. sz. fotó: Szövés készítése a Mesepalota Tagóvodában (Forrás: saját fotó)

7. sz. fotó: Körmöcskzés készítése a Mesepalota Tagóvodában (Forrás: saját fotó)

8. sz. fotó: Textil nyuszi készítése a Mesepalota Tagóvodában (Forrás: saját fotó)

9. sz. fotó: Kosár fonás készítése a Mesepalota Tagóvodában (Forrás: saját fotó)

10. sz. fotó: Agyagozás készítése a Mesepalota Tagóvodában (Forrás: saját fotó)

4.SZ. MELLÉKLET: FOTÓTÁR (KOVÁCS MARGIT ÓVODA)

1. sz. fotó: Csupébaba készítése a Kovács Margit óvodában (Forrás: saját fotó)

2. sz. fotó: Zugattyú készítése a Kovács Margit óvodában (Forrás: saját fotó)

3. sz. fotó: Krumplimalac készítése a Kovács Margit óvodában (Forrás: saját fotó)

4. sz. fotó: 5-ös fonás készítése a Kovács Margit óvodában (Forrás: saját fotó)

5. sz. fotó: Zajkeltő hangszer készítése a Kovács Margit óvodában (Forrás: saját fotó)

6. sz. fotó: Szövés a Kovács Margit óvodában (Forrás: saját fotó)

7. sz. fotó: Körmöcske készítése a Kovács Margit óvodában (Forrás: saját fotó)

8. sz. fotó: Textil nyuszi készítése a Kovács Margit óvodában (Forrás: saját fotó)

9. sz. fotó: Kosár fonás készítése a Kovács Margit óvodában (Forrás: saját fotó)

10. sz. fotó: Só gyurma szobrok készítés a Kovács Margit óvodában (Forrás: saját fotó)

5.SZ. MELLÉKLET: TÁBLÁZATOK

1.sz. táblázat: Népi és digitális játékok (forrás: Saját adatgyűjtés alapján).....	32
2. sz. táblázat: Csuhebaba (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)	39
3. sz. táblázat: Zúgattyú- dugattyú (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján).....	40
4. sz. táblázat.: Krumplimalac (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)	41
5. sz. táblázat: 5-ös fonás (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)	42
6.sz. táblázat: Zajkeltő hangszer (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)	44
7.sz. táblázat: Szövés (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)	46
8. sz. táblázat: Körmöcske (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)	47
9. sz. táblázat: Textil nyuszi (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján).....	48
10. sz. táblázat: Kosár fonás (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján)	50
11. sz. táblázat: Agyagozás (Forrás: Saját adatgyűjtés alapján).....	51

Звіт подібності

метадані

Назва організації
Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок
Balko Karolina

Науковий керівник / Експерт
Автор **Ілдіко Гребі**

Підрозділ
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про **МОЖЛИВІ** маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		74

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://mek.oszk.hu/22800/22810/22810.tif	42 0.26 %
2	http://mek.nif.hu/02100/02152/html/06/103.html	42 0.26 %
3	https://adoc.pub/dr-dsujin-borbela-a-jatekkutatas-trtenete.html	39 0.24 %
4	https://www.iris.ro.org/pedagogia2015januar/83DombiMariaAdrienn.pdf	38 0.24 %
5	http://mek.nif.hu/02100/02152/html/06/103.html	36 0.22 %